

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

**Primăvara,
din cap
pină-n
picioare**

Secretele castelului pentagonal

Autodaféul de pe Montségur

de G. Eremin

13

ANUL XXV

(1254)

28 MARTIE 1969

PROZĂ

Primele semne
ale primăverii

Fiecare definește în felul lui primele semne ale primăverii.

— Cîntecul cucului e primul semn, spune cite unul.

— Cînd iarba a încercuit mușuroaiele furnicilor, înseamnă că a venit primăvara, afirmă altul, în timp ce un al treilea socotește că primăvara a poposit pe meleagurile noastre atunci cînd muștele își iau zborul și vîzduhul se umple de un biziit surd.

Dar semnele acestea nu sînt concludente; ele dovedesc numai că primăvara a și sosit și a intrat în drepturile ei. Atunci, care-i primul semn? Pentru mine, primul semn e drumul. Drumul cel mai obișnuit. Încearcă și fă o mică plimbare pînă la colnicul preferat, într-un sfîrșit de februarie, și te încredințezi numaidecîi că așa e... Cîț vezi cu ochii, zăpadă albă și înaltă. Cîmpia e acoperită de un cotor gros, alb. La prima vedere ți se pare că iarba mai e încă stăpîină necontestată pe întinderile nesfîrșite. Dar privește cu atenție drumul care pornește din sat! El se întinde către orizont golaș, înnegrit, ca un cîntec ciobănesc, monoton și interminabil.

Și ești ispitit să-l urmărești cum se țirite, ca un șnur subțire, de-a lungul întinderilor albe și printre zădele seculare, să-l urmărești cu privirea pînă departe, de parcă ai aștepta ca la capătul lui să se ivească nu se știe ce minune. Dar de ce? Ai mai văzut doar de atîtea ori astfel de drumuri! Și totuși, inima o să-nceapă să-ți bată tot mai tare și o să-ți spui bucuros: „Vine primăvara!” Și o să te trezești coborînd colnicul în fugă, cu dorința de a ieși înaintea oamenilor cu vorbe bune, pline de nădejdi înnoite.

Fără să înțeleagă, Katerina Kudeima, care tocmai a ieșit din casă să-și hrănească vitele, o să te petreacă cu privirea, umilită, în timp ce tu o să alergi mai departe în lungul drumului, pînă o să-ți pierzi răsufarea. Căci drumul acesta ți-a vestit primăvara.

Florile cu cercei

Bunicul meu mă ia de multe ori la vîndătoare, dar n-am văzut încă nici-odată o căprioară vie.

— Cum s-o vezi, dacă n-ai o clipă astîmpăr? mă ceartă mereu bunicul. Te zbeugui tot timpul și stîrnești fînjarii.

De data asta însă sînt cuminte și aștept liniștit. Aseară era senin, dar acum cîmpia e acoperită de o negură deasă, care se incolăcește pe ramurile copacilor și învâluie tot mai mult tufișurile.

Rămîn nemișcat de multă vreme. N-aș putea spune dacă din cauza soarelui dulce ce se ridică la orizont sau din altă pricină dar, încet-încet, ațipesc. Cînd mă trezesc, nu mai e nici urmă de negură. Cîmpia strălucește cu miriade de jerbe multicolore ce freamătă în fiecare picătură de rouă.

Dau să mă ridic și întorc pușin capul. Drept în fața mea se aprinde și arde o minunată vîlvătaie. Mă apropiu, curios: e o floare. O floare roșie.

Mă ridic și privesc împrejur. Picăturile de rouă scîlipesc în soare. O floare poartă cercei albaștri, alta cercei roșii, a treia cercei galbeni. Mut de admirație, îmi scutur capul și mi se pare că aud clinchetul a mii de cercei.

E clinchetul Pămîntului!

Florile
care fac cu ochiul

M-am oprît în virful dealului, privind soarele clipind. Soarele mă îmită. Clipește și el, cu genele-i aurite, ce-mi mîngîie parcă fața. E bine! Florile ne înconjoară din toate părțile și ne roagă să le sălțăm pe genunchi. Nu sîntem în stare să scoatem un cuvînt. Noi, adică eu și fratele meu, care sare deodată în sus și o ia la goană.

— Stai! Unde fuși?

— Uite, colo, florile ne fac cu ochiul.

Într-adevăr, un fluture roșu s-a prins de o floare roșie, un fluture alb de o floare albă, un fluture albastru de o floare albastră. Fluturi adevărați. Aripile lor tremură și pare că florile clipeesc. Le privim înmărmuriți. Trăim parcă aievea un basm. Căci numai în basme fac florile cu ochiul. Să fim oare în țara basmelor?

Kiuionghel Telesov

E. Iuriev :

Ilustrație de carte (Tuș)

MICĂ ISTORIE
LITERARĂExcentrici
de altădată

La sfîrșitul secolului trecut, în vitrinele librăriilor din Rusia a apărut o carte neobișnuită. Insuși titlul o recomanda, de altfel, ca atare: „Excentrici și originali celebri”. Autorul: M. I. Piliaev.

Despre ce era vorba? E o întrebare la care se poate răspunde numai printr-o altă întrebare: despre ce era vorba în ea? Despre pasiunea bolnăvicioasă pentru titluri a lui Arakceev, despre înclinările patologice ale unor demnitari ai împărătesei Ekaterina, despre sinistrele aventuri ale unor ofițeri de gardă din deceniul al treilea al secolului trecut, descrieri de colecții stranii, cuvinte de haz care au făcut ocolul întregii Rusii, nume ale unor scamatori vestiți etc. etc.

Un număr de mari scriitori al timpului au introdus și ei în operele lor personaje care, mai tirziu, și-au găsit locul — de astădată însă neromanțat — în ciudatul op al lui M. I. Piliaev.

Astfel, după anumite indicii, scamatorul Apfelbaum ar fi devenit eroul unei povestiri de Gogol. Piliaev l-a prezentat ca pe un vagabond ce se bucura de multă popularitate, nedespărțit de bagheta sa, cu ajutorul căreia scotea cartofi din nasul birjarilor, rupea în bucăți prăjiturile cofetarilor, în care introducea, fulgerător, tot felul de vietăți degustătoare, deschidea orice lacăte etc.

Același M. I. Piliaev își asigură cititorii că griboedovianul Maxim Petrovici ar fi una și aceeași persoană cu un demnitar de la curtea Ekaterinei, pe nume Novosilțev. În timpul domniei lui Alexandru I, Novosilțev se retrăsese din viața publică, nu primea și nu se ducea nicăieri, dar apărea, din cînd în cînd, pe balconul casei lui cu pieptul plin de decorații și zvirlea în trecători cu... hîrtii de prins muște.

Autorul „Excentricilor și originalilor celebri” socotea, de asemenea, că Piotr Petrovici Petuh, un personaj din partea a doua a „Suflitelor moarte” ar fi fost copia unui vestit chefliu, Nasciokin, prieten cu Pușkin, iar bătrînul Bolkonski din romanul lui Lev Tolstoi ar fi fost foarte capriciosul conte Kamenski.

Un capitol special este dedicat... firmelor. Da, ați citit bine: firmelor, care pe vremuri, ca și în timpuri mai apropiate, se luau la întrecere în ridicol.

Un debitant de tutun își intitulasе chioșcul: „Așezămîntul casnic de tutun al subofiterului în retragere Kuponatko”; un dascăl de muzică își atîrnase pe ușă o tăbliță cu inscripția: „Pianist și fortepianist”; o fabrică de țigărete din Petersburg își făcea reclamă produselor sub deviza: „Lasă vinul, fumează tutun”, iar un zugrav de firme își alcătuisе o recomandare care suna așa: „Pictor de firme cu

examen și aprobat de autorități produce tot felul de lucrări artistice”.

Evident, un astfel de caleidoscop ar fi fost incomplet fără falanga pitorească a minciunilor celebri. Dar să vedem ce l-a făcut faimos, de pildă, pe M. I. Veriovkîn. Omul se bucura de reputația că știa să ghicească, să dea în cărți. Aflînd de darul lui, țarul Petru al III-lea l-a chemat să-i prezică și lui viitorul. Veriovkîn, care era se pare și un cunoscător de oameni, a redus complicata operație la o singură figură. Ajungînd în fața împăratului, a scos un pachet de cărți din buzunar, a ales cei patru regi și i-a zvrilit pe dușumea. „Ce înseamnă asta?” l-a întreat împăratul uimit. Fără să clipească, Veriovkîn i-a răspuns: „Așa vor cădea falșii regi în fața adevăratului țar”. Intuiția s-a dovedit fericită și țarul, mulțumit de precizie, i-a stabilit o pensie exorbitantă pentru acele vremuri.

Să mai notăm, însă, așa cum o făcea și M. I. Piliaev, că Veriovkîn a fost și autorul multor comedii, că era bun cunoscător al mai multor limbi străine și primul traducător al Coranului în limba rusă.

Un alt celebru mincinos al timpului, denumit de Piliaev cu inițialele D.E., se pare că făcea parte din înalta societate. El se lăuda, printre altele, că îi confecționase contelui Potiomkin-Tavrîcevski o păpușă din blana unui pește prins de el în Marea Caspică...

Dar ca și emulul său, amintit mai înainte, D.E. avea și el simțul umorului. Unui prieten la care sosise pe ploaie, fără să fie deloc ud, îi explică astfel fenomenul: „Știu să mă strecur printre picăturile de ploaie”.

Sînt cîteva mostre care confirmă că volumul lui M. I. Piliaev își merita titlul.

EDITORIALE

Baklanov
într-un volum

Grigori Baklanov este un scriitor care a știut să reediteze evenimentele celui de-al doilea război mondial într-un soi de anti-cronică, ce a reinviat pagini de istorie sortite prematur uitării într-o epocă atît de dinamică ca aceea a noastră.

Anti-cronica lui își soare izvorul în dorința scriitorului de a se refuza unor tablouri epice atotcuprinzătoare, în favoarea „destinului individual”. Căci — așa cum spune povestitorul în nuela „Capul de pod”:

Atunci cînd războiul va lua sfîrșit și cînd oamenii vor vorbi despre el, ei își vor aminti de marile bătălii ce i-au hotărît deznodămîntul și soarta umanității. Ceea ce rămîne din războaiele sînt totdeauna marile bătălii... Dar, în trecut fie spus, de multe ori se întimplă ca destinul și tragedia multîmilor să înceapă cu soarta unui singur ins. Din păcate, se uită prea ușor de asta.

cartea

cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea

Un masiv volum, apărut recent în editura „Sovietski pisatel”, include patru romane și o povestire, dînd astfel cititorilor o imagine completă asupra artei de prozator a lui Grigori Baklanov. Din fiecare roman se desprinde însă aceeași optică singulară în descrierea evenimentelor celui de-al doilea război mondial, aceea a „destinului singular” care hotărăște deznodămîntul fiecărei înțeleștări în parte. S-ar părea că Baklanov a dorit să urmărească toate consecințele unei singure împușcături, că a vrut să prindă și să deslușească rezonanțele ei în imensa larmă a luptelor socotind că tunetele zeului Marte nu fac decît să acopere focurile de armă izolate, hotărîtoare pentru soarta războiului. Evident, această viziune asupra istoriei vii a războiului se recompune în romanele lui Baklanov într-o imagine caleidoscopică. „Destinele singulare” hotărăsoarta luptelor în conformitate cu capacitățile lor imanente de a se manifesta.

Există în opera lui Baklanov un număr de personaje ale căror acte se rînduiesc sub egida unei filozofii ce exaltează egolatria, cu argumente de acest fel: Nimeni nu se crede, cu adevărat, fără talent. Iar atunci cînd cineva ajunge totuși, pentru o clipă, să se considere lipsit de talent, nu-i nimic mai ușor decît să-l convingi că este măcar inteligent (sau, în orice caz, nu mai prost decît alții), că Dumnezeu l-a înzestrat cu calitățile necesare și că insuccesele se datoresc doar împrejurărilor. Poate de aceea, necesitatea de a te bucura de binefacerea vieții și capacitatea de a le crea sînt, de cele mai multe ori, invers proporționale.

Merită a fi amintită, de asemenea, prezentarea grafică a volumului. Din loc în loc paginile de text sînt fragmentate de adevărate albume de fotografii, de mare valoare documentară. Prima pagină a volumului reproduce o fotografie a fortăreței Brest, cu o inscripție de pe zidurile ei: „Mor, dar nu mă predau”. Ultima pagină reproduce o fotografie cu inscripția de pe un zid al Reichstag-ului, scrijelite cu baioneta de ostași sovietici ajunși pînă la Berlin.

CALEIDOSCOP

● Editura „Molodaia Gvardia” a publicat primul număr al periodicului „Poezia”, care va apare de patru ori pe an.

● El cuprinde poezie sovietică și străină. Are, de asemenea, o rubrică de satiră și umor.

● Tirajul primului număr: 100 000 de exemplare.

● Istoricul literar Hamid Suleiman a descoperit la Biblioteca Națională din Paris manuscrisul a două culegeri de ode ale lui Alișer Navoi (1441—1501). Șase din cele zece ode cuprinse în cele două culegeri sînt inedite. Ele vor apărea pentru prima dată în volumul I al revistei „Moștenirea literară”, publicată de muzeul de literatură „Alișer Navoi”, din Tașkent.

● Editura „Politizdat” a publicat un volum intitulat „Reportajele epocii”, care înmănușează aproape o sută de reportaje ce ilustrează cele mai importante evenimente din viața Uniunii Sovietice de la asaltul Palatului de Iarnă pînă la zborul lui Iuri Gagarin.

● Printre semnatarii reportajelor: Anatoli Lunacearski, Larissa Reinsner, Mihail Koltov, Ilya Ehrenburg, Konstantin Simonov, Boris Polevoi și alții.

TURISM

Fiți bineveniți!

Anul acesta, organizația turistică sovietică „Inturist” împlinește 40 de ani de activitate, cu care prilej a organizat o expoziție documentară și în țara noastră, în saloanele Casei prieteniei româno-sovietice din București. Chiar și numai această expoziție mărturisește că posibilitățile turistice ale U.R.S.S. sunt nelimitate, resursele naturale și particularitățile etnice depășind cu mult cadrul obișnuit al unei singure țări. Intr-adevăr, pe întinsul teritoriu al U.R.S.S. trăiesc 130 de popoare, iar pornind de la nord spre sud pot fi întâlnite toate zonele geografice, în afară de tropice.

Campingurile, atracție gustată de turiști

Pentru buna deservire a turiștilor au fost construite hoteluri ultramoderne, printre care „Rossia”, cel mai mare din Europa, anul acesta, urmînd a fi construite alte 32. „Inturist” nu se limitează însă numai la astfel de măsuri care au drept scop crearea bazei materiale turistice, ci se preocupă și de formarea de cadre de specialiști calificați. Actualmente urmează diverse școli 200 000 de directori de hoteluri și restaurante, funcționari turistici și ghizi-interpreți. Concomitent, în vederea popularizării posibilităților turistice sovietice, organizația întreține contacte cu peste 500 de firme din străinătate, încurajînd toate formele de schimburi: pe calea aerului (comunicații cu peste 50 de țări), pe calea ferată (legături cu 25 de țări) sau pe drumurile fără pulbere — mările și oceanele (14 linii maritime internaționale care leagă U.R.S.S. de Europa, Asia, Africa și America).

De o mare popularitate printre vizitatorii Uniunii Sovietice se bucură croazierele pe Volga, pe Don și pe Nipru. Posibilitățile de călătorie via

U.R.S.S. devin și ele cu fiecare an din ce în ce mai largi. Unul din aceste itinerare, Moscova—Irkutsk—Habarovsk—Nahodka—Yokohama și retur se bucură de o deosebită afluență, explicabilă nu numai prin considerații de economicitate, dar și prin faptul că pe acest traseu poate fi vizitată Siberia.

Sezonul turistic din acest an va fi marcat de sărbătorirea centenarului nașterii lui Lenin așa încît, conform dorințelor exprimate de o serie de organizații turistice din străinătate, „Inturist” a stabilit 19 itinerare speciale care trec prin localități de care este legat numele lui Lenin ca Ulianovsk și Kazan, Moscova și Leningrad. Acestea în afara itinerarelor tradiționale care prevăd vizitarea a peste o sută de alte localități sovietice printre care străvechile Vladimir, Suzdal, Iaroslavl, Rostov, Pskov și Novgorod cu celebrele lor capodopere de arhitectură veche. În pofida distanțelor uriașe, datorită mijloacelor rapide de transport, turiștii vor pu-

cesta este și motivul pentru care în Uniunea Sovietică a fost elaborat „Programul Venus”, inaugurat la 12 februarie 1961 de „Venus-1” și continuat de „Venus” 2, 3 și 4, care au furnizat date foarte interesante despre compoziția atmosferei, presiunea și temperatura planetei. Misiunea ultimelor două stații automate care se apropie acum de Venus constă, între altele, în furnizarea unor date suplimentare, în timpul zborului ele urmînd să exploreze spațiul cosmic pe numeroase planuri.

Cum se desfășoară spectaculosul zbor spre Venus? Stațiile au fost lansate în sensul contrar mișcării Pămîntului, ele urmînd să străbată uriașa distanță care le desparte de planetă în patru luni. La o distanță atît de mare, cea mai mică eroare în valoarea vitezei inițiale — la fel ca și o eroare de un minut în momentul lansării — poate duce la ratarea obiectivului. Incît, instalații amplasate la sol supraveghează continuu aparatele cosmice pentru ca apoi, conform datelor furnizate, ordinatoarele să calculeze corecțiile ce urmează a fi efectuate. Astfel, la un moment dat, la comanda centrului de legături la mare distanță, stațiunile se orientează în spațiu după Soare și stele, apoi motoarele sînt branșate în vederea modificării traiectoriei.

Procedul folosit a fost următorul: în sistemele de bord de dirijare a stațiilor au fost introduse programe speciale pentru efectuarea corecției traiectoriilor de zbor. Așa cum a arătat analiza informațiilor telemetrice și măsurătorilor de traiectorie, manevrele de corectare au fost executate cu deplin succes și cele două stații automate au fost trecute pe traiectorii de zbor care să le asigure ajungerea pe planeta Venus. „Venus-5” și „Venus-6” sînt dotate cu aparatură nouă, ultraperfecționată. Zborul lor simultan are o importanță deosebită, deoarece permite sporirea preciziei datelor științifice, efectuarea de măsurători în diversele regiuni ale planetei, precum și formarea unei idei mai exacte despre procesele ce se desfășoară în spațiul cosmic.

CE SE DISCUTĂ

Indignarea scoarței terestre

În raportul său pe anul trecut, Comisia pentru energie nucleară din Statele Unite recunoaște că experiențele subterane făcute pe poligonul din Nevada provoacă mișcări de teren. Timp de câteva săptămîni după experiențele din ianuarie și aprilie 1968 au fost detectate zguduiri pînă la Salt-Lake-City, situat la 500 km distanță. Comisia a anunțat că va continua să studieze urmările „seismice” pe care le-ar putea avea exploziile subterane. Continuarea experiențelor ar permite să se pună la punct mijloace de detectare și de protecție contra seismelor naturale.

În felul acesta s-a deschis un nou capitol la rubrica cutremurelor datorite activității omenești. Majoritatea specialiștilor sînt de părere că umplerea lacurilor de acumulare, exploatarea miniere și chiar scurgerea apelor reziduale în puțuri provoacă în scoarța terestră un dezechilibru suficient de mare pentru a o face să se miște. În India, de pildă, în apropierea lacului artificial Koyna (situat la circa 100 km de Bombay) s-a produs la 11 decembrie 1967 un cutremur care a dus la moartea a 10 000 de locuitori, respectiv 80 la sută din populația orașului respectiv. Oprirea centralei hidroelectrice a făcut 7 000 de șomeri printre muncitorii din regiunea Bombay-Poona. Intensitatea cutremurului a depășit gradul 6. Este cert că fenomenul nu s-a datorat condițiilor naturale preexistente în acea regiune, Dekanul fiind cunoscut ca foarte „calm”. Lacul Kariba, cel mai mare lac artificial din lume, situat pe fluviul Zambezi, a luat naștere începînd din mai 1960 într-o zonă socotită stabilă din punct de vedere seismic. Trei ani mai tîrziu, au fost înregistrate, la interval de o zi, două cutremure de gradul 6. De atunci, scoarța terestră pare să se fi învățat treptat cu uriașa sarcină care i-a fost impusă. Statul Colorado (SUA) a avut de suferit de pe urma mai multor inițiative. O activitate seismică relativ violentă a fost declanșată atît de umplerea lacului Mead de pe fluviul Colorado, cît și de evacuarea, în puțuri, a 35 milioane de litri de ape industriale pe lună.

Fajă de aceste exemple pare foarte

probabil ca și exploziile atomice subterane, care la rîndul lor provoacă dezechilibru în scoarță, să fie generatoare de seisme, nu numai de zguduiri imperceptibile.

Un ciocan inofensiv

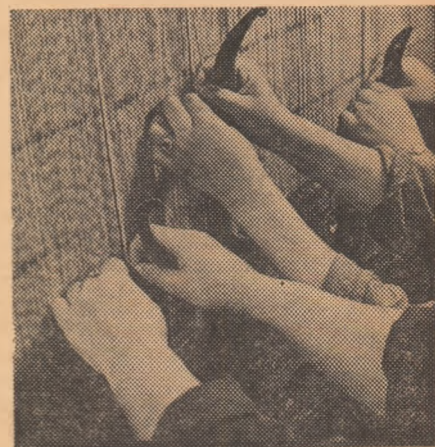
COVOARE

Nestematele din Derbent

Secțiile fabricii de covoare din Derbent (Daghestan) seamănă mai degrabă cu niște ateliere de pictură. Cu deosebirea că șevaletele au fost înlocuite de războaie de țesut, iar penele de mîini îndemnatice ale țesătoarelor. Cîteva tremurări ale firului de bătătură, cîteva noduri înghesuite unele în altele și, rînd după rînd, se naște o combinație fără seamăn de forme, culori și lumină pe care ne-am obișnuit să o numim curent operă de artă. Denumirea este pe deplin justificată.

Originalitatea covoarelor din Derbent se vedește mai cu seamă în desenele lor care reflectă fidel încintătoarele priveliști ale orașului și împrejurimilor lui. Privit de sus, Derbentul se înscrie armonios în cadrul de peruzea al Mării Caspice. Pe acest fond se conturează liniile drepte ale străzilor și dreptunghiurile piețelor. Moscheele vechi par niște medalioane agățate din loc în loc pe uriașul piept al orașului.

Covoarele de Derbent sînt foarte solicitate. Directorul fabricii povestea unui ziarist cum intrînd o dată în-

Cîteva tremurări ale firului, cîteva noduri înghesuite unele în altele și, încet-încet, se naște un covor.

tr-un magazin moscovit a fost martor la următoarea scenă: la secția covoare era mare înghesuială; întrebînd ce se întîmplă acolo, a aflat că tocmai se terminaseră covoarele de Derbent și cumpărătorii insistau să se aducă un nou lot.

O vizită la fabrica de covoare din Daghestan este o adevărată desfătare. Fiecare atelier umește prin minunățiile lui. Dar cînd vizitatorul pășește pragul depozitului de produse finite, și se taie literalmente răsufarea: fiecare piesă aflată aici poate fi un exemplu elocvent pentru educarea gustului artistic, ca să nu mai vorbim de mențrea ei principală, de a împodobi locuințele.

tea vizita anul acesta și regiuni dintre cele mai îndepărtate ale țării, ca cele din Asia Centrală sau Siberia cu marile ei lucrări hidrotehnice.

Cum e firesc, de un viu interes se vor bucura tradiționalele festivaluri artistice organizate pe tot parcursul anului, între care „Iarna rusească”, „Stelele Moscovei” și „Noaptea albe”, la care își vor da concursul ansambluri, formații teatrale și cîntăreți al căror renume a trecut de mult hotarele țării. „Fiți bineveniți, anul acesta vă veți reîntoarce de la noi cu amintiri și mai plăcute” — iată urarea cu care își întîmpină „Inturist” oaspeții în 1969.

IN COSMOS

Venus „5” și „6” și-au corectat traiectoriile

Acum cîteva zile, un comunicat al agenției T.A.S.S. anunța că stațiile automate interplanetare sovietice „Venus-5” și „Venus-6”, lansate la 5 și 10 ianuarie a.c., își continuă zborul comun spre planeta Venus unde urmează să ajungă la 16 și respectiv 17 mai. Pentru ca stațiile să poată ajunge în regiunea fixată, în conformitate cu programul de zbor au fost efectuate corecții ale traiectoriilor lor. În timpul efectuării corecțiilor, cele două stații automate se arlau la 15,5 și 15,7 milioane kilometri de Pămînt.

Se știe că, printre planetele sistemului nostru solar, Venus ocupă un loc aparte avînd un diametru, o masă și o orbită foarte apropiate de acelea ale Terrei. Și totuși, pînă în ultimul timp, din cauza condițiilor fizice care o caracterizează, Planeta norilor a continuat să fie o enigmă pentru pămînteni. A-

SECRETELE CASTELULUI PENTAGONAL

Autodaféul de pe Montségur

Galeria subterană se curmă brusc. Un morman de pietre se înalță în calea speologilor. Dar după câteva minute pietrele fură date la o parte și razele soarelui năvăliră în subterană.

...Pe podea se aflau două schelete cu halebarde în miini. Coifuri conice de metal, resturi de haine putrede și armuri. După cum se vedea, apărătorii subteranei fuseseră uciși dintr-o lovitură: în arcada ochiului unuia dintre ei se afla un virf de săgeată, iar cavitatea toracică a celuilalt era străpunsă de o suliță...

Cine au fost însă străjile acestea moarte ale subteranei, cum au ajuns acolo și de câte veacuri țin strâns în miini armele care nu le mai folosesc la nimic? Era puțin probabil ca în august 1964, când a început explorarea Montségur-ului, cercetătorii să fi putut răspunde la întrebare.

...Piscul Montségur se vede bine chiar de la o distanță de 50 de km., pe drumul dintre Tarascon și Foix. „Un loc blestemat pe muntele sfânt” — spune o zicală populară despre castelul pentagonal Montségur. Pentru cei ce sint atrași de tainele monumentelor străvechi, sud-vestul Franței este o țară a miracolelor, ce abundă în ruine celebre, în legende și povești despre „cavalierul onoarei” Parsifal, castelul minunilor Montsalvat, legendarul pocal al Sfântului Graal. Dar căror tragice evenimente își datorește Montségur faima de care se bucură?

În secolele XII—XIII, Languedoc era un stat independent care se întindea din Aquitaine pînă la Provence și de la Quercy pînă în Pirinei. Cîrmuitorii statului — dinastia conților de Raymond — erau atît de puternici, încît uneori erau numiți „regii Sudului”, spre a-i deosebi de „regii Nordului” — dinastia domnitoare în Franța a Capetienilor. De altfel, civilizația sudului se deosebea din toate punctele de vedere de aceea a nordului, care pălea în fața ei. La Toulouse, capitala Languedocului, se încrucișau idei, filozofii, științe și religii venite din toată Mediterana. Dar cel mai mult se deosebea Sudul de Nord prin religie — locuitorii din Languedoc erau adepții unei noi religii. Cei ce i se închinau erau numiți cathari (în limba greacă „puri”, „desăvîrșiți”) sau *albigeois* (după numele orașului Albi, centrul mișcării).

Catharii se împărțeau în două categorii: desăvîrșiți și credincioși. Cei dinții duceau o viață ascetică, plină de privațiuni și zbucium, petrecîndu-și timpul în rugăciuni și posturi. Ceilalți aveau o viață obișnuită, se căsătoreau, făceau copii, mîncau orice, dar respectau preceptele învățate de la Desăvîrșiți, care — apostoli ai catharilor — erau adevărați erudiți: astronomi și astrologi, filozofi și medici, matematicieni și constructori.

Unul din cele mai cumplite războaie...

În tot Sudul domnea legea dragostei, și catharilor care propovăduiau dragostea sfîntă le răspundeau trubadurii, cîntînd dragostea lumească. Toți — de la contele de Toulouse pînă la cel mai simplu locuitor — împărțeau noua credință. Dar la un moment dat, în Languedoc se ivi o iscoadă a Papei — călugărul spaniol Dominique, devenit mai tîrziu „sfîntul Dominique”. El încercă să-i învingă pe Desăvîrșiți cu propria lor armă: puritatea moravurilor și puterea argumentelor. Dar, vai, cei din Languedoc nu mai credeau în cuvîntul Domnului. Încît, nedobîndind nici un succes, Dominique plecă convins că Desăvîrșiții vor ceda numai în fața forței. În felul acesta, din porunca personală a Papei, a luat naștere Ordinul Dominicanelor, care a condus faimoasa Inchiziție.

...Papa Inocențiu III și regele Franței Philippe II Auguste — două caractere de fier — hotărîră să acționeze în comun: unul dorea să curme din rădăcini

primejdiașoa erezie care cuprinsese jumătate din Europa, celălalt să alipească la regatul său bogatul domeniu Languedoc. Așa a fost pornită cruciada împotriva ereticilor. În iulie 1209, spre Languedoc se îndrepta o armată alcătuită din 50 000 de oșteni.

...A fost unul dintre cele mai cumplite și nemaipomenit de crude războaie din istoria Franței. Doi papi și trei regi, care s-au succedat unul după altul, și-au irosit pe rînd forțele. Languedocul, supus, se ridica mereu la luptă, era din nou infrînt, dar înalță iar steagul răscoalei. În cele din urmă, după zeci de ani de luptă, a fost îngeuncheat. Armata cruciaților, comandată de crutul Simon de Montfort și de nu

In virf, ruinele castelului

mai puțin erudul legat papal Arnold din Cito, a jefuit, a incendiat și a ucis. Cronicile vremii relatează că după cucerirea unei cetăți a catharilor, unul din conducătorii cruciaților, îngrozit de sîngerosul măcel pus la cale de soldații lui Montfort, l-a întrebat pe trimisul Papei:

— Sfînte părinte, cum să-i deosebim pe cathari de bunii catolici?

Răspunsul legatului papal a intrat în istorie:

— Uciideți-i pe toți. Dumnezeu are să-i recunoască pe ai săi!

Șapte mii de locuitori, între care femei și copii, au fost uciși în biserica Sf. Nazarie din orașul Béziers. Măcelul a continuat pe străzi. Orașul a ars trei zile.

...Catharii s-au retras în munți, hotărîți să dea acolo ultima bătălie. Le mai rămăsese o singură fortăreață: Montségur, cuibul de vultur care aruncase mînușa uriașei armate a invadatorilor.

Cîmpul celor arși de vii

Montségur fusese dintotdeauna pentru Desăvîrșiți un loc sfînt... Pe creasta muntelui ei construiseră un castel pentagonal. Acolo, în mare taină, își oficiau catharii ritualurile (sau cel puțin așa au crezut multă vreme cercetătorii). Iar acum își puneau mari speranțe în el.

...În mai 1243, cruciații asediază Montségur, unde se retrăsese ultimii Desăvîrșiți în frunte cu bătrînul episcop cathar Bertrand. Printre apărătorii cetății erau numai 100 de războinici de profesie, ceilalți — filozofi, filologi, medici și astronomi — nu știau nici măcar să minuiască cum trebuie o armă.

Cu atît mai mult cu cît Desăvîrșiții nu aveau dreptul să poarte arme, intrucît acestea, socoteau ei, erau simbolul direct al răului... Totuși cei 10 000 de cruciați bătură pasul pe loc în cîmpie și, în ciuda superiorității lor numerice, toate atacurile le fură respinse. Montségur rezista de un an...

Într-o noapte, la adăpostul întunericii, asediatorii izbutiră să instaleze pe colțul unei stînci o catapultă grea, capturată în luptele de lîngă Carcasonne. Blocuri imense de piatră se prăvăliră asupra fortăreței... Și, în martie 1244, Montségur căzu. Supraviețuitorilor li se făgădui viața, cu condiția să se lepede de credința lor. Și pentru ca ei să nu-i poată înșela pe cruciați, aceș-

tia le cerură să treacă printr-o incercare și anume fiecare dintre ei să taie gîtul unui ciine, ca în felul acesta să încalce principiul fundamental al religiei cathare: să nu se verse sînge de ființă nevinovată. Prizonierii au răspuns însă într-un glas: mai bine să fie arși pe rug, decît să se lepede de credința lor.

În seara zilei de 16 martie 1244, o lungă procesiune cobora în mica vale de la poalele muntelui, unde fusese pregătit pentru eretici un rug uriaș. Două sute cincizeci și șapte de inși, bărbați și femei, bătrîni și copii, s-au urcat calmi și solemn pe rug. Locul poartă și acum numele de Cîmpul celor arși de vii.

...Trosnind, ardea în noapte un rug uriaș — autodaféul „nelegiuitorilor”. Un imens careu de „ostași ai lui Christos” ședea tăcuți în jur. Izbîndiseră. Ultimul bastion al ereticilor căzuse.

În spatele lor patru umbre lunecau neobservate cu o frînghie pe stîncile Montségur-ului. Fugiseră din castel ducînd cu ei un pachet greu. E un fapt istoric autentic, pe care comandantul fortăreței l-a dezvăluit, în urma torturilor, în fața faimosului tribunal. Declarația lui e consemnată în documente: „Cei patru fugari erau Desăvîrșiți. Eu le-am organizat evadarea spre a duce cu ei comorile noastre. Toate tainele catharilor se găseau în acest pachet”.

Descoperiri interesante

— Din 1956, relatează Fernand Costa, conducătorul Societății de speologie din Ariège, am început explorarea Montségur-ului. Din ruine am scos

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj-reportaj

cuie, vase de lut, resturi de arme. Dar nu era ceea ce ne trebuia, căci nu căutam comori, deși țărani localnici ne socoteau căutători de comori.

În august 1964, speologii din Ariège au descoperit la poalele zidurilor fortăreței șase falii naturale. Într-una din ele, situată la 80 de metri de castel, au fost găsite resturile unei mașini de aruncat și grămezi de bolovani, cărați pe munte din vale. Curățînd zidurile din afară, cercetătorii au mai dat la iveală niște semne, creștături și un plan, care era de fapt schița de plan a intrării subterane, ce ducea de la poalele zidului spre un defileu. Au urmat apoi descoperirea intrării în subterană și a schelelor cu halebarde, acestea din urmă constituind o nouă enigmă: cine fuseseră?

Construcția neobișnuită a castelului a atras atenția lui Fernand Niaile, inginer și matematician francez care cunoaște foarte bine problema cathară.

— Montségur — arată inginerul — e în întregime un mister, în special construcția castelului, cea mai stranie din cîte a existat vreodată. Nu încapem înțelegerea că el ascunde cheia ritualurilor, o taină pe care Desăvîrșiții au dus-o cu ei în mormînt.

Dar — ne propune Niaile — hai să escaladăm piscul Montségur în zilele de 21 sau 22 iunie. Ce observăm în timp ce urcăm? În primul rînd pentagonul castelului e foarte alungit: 54 metri în diagonală și 13 metri în lățime. Ai impresia că constructorii nu s-au îngrijit cu bună știință de întărirea fortăreței, căci temelii naturală pe care se află ea e demnă de cea mai solidă citadelă. Judecînd după tehnica construcției, putem afirma că cei ce au înălțat-o erau arhitecți cu experiență, care n-ar fi putut să nu observe erorile de calcul din posibilitățile de apărare ale fortăreței. Rezultă că pe primul plan a stat cu totul altceva.

Acum să coborîm spre fortăreață, să străbatem curtea interioară și să urcăm în turn. Nu uitați că ne aflăm în ziua solstițiului de vară. Studiind cu luare aminte turnul — ne spune Niaile — am descoperit un ansamblu alcătuit din patru puncte pentru observarea răsăritului de soare în ziua solstițiului de vară. Evident, acest lucru se poate întîmpla o singură dată pe an... Se știe că pentru cathari Soarele era simbolul Binelui, iar eu afirm: Montségur e templul Soarelui. Altmînterî de ce zidurile, ușile, ferestrele și umbrazurile lui sint orientate spre răsărit?

În ce privește misterioasele străji ale subteranei, ale căror halebarde au barat drumul speologilor, iată ce se poate spune despre ele. Trebuie să fi fost Desăvîrșiți fugiți din castel în cumplita noapte de martie din 1244. Fernand Niaile comentează astfel cele arătate de cronici:

— Cred că comoara salvată în noaptea aceea tragică nu putea fi alcătuită din aur și pietre prețioase, cu alte cuvînte nu era o comoară în accepția obișnuită a cuvîntului. Din cronici se știe că toate obiectele de preț ale asediatorilor fuseseră transportate, încă înainte de venirea cruciaților, într-un castel de lîngă frontiera cu Spania. Fără îndoială, era comoara religioasă a Desăvîrșiților. Cărți sfînte? Relicve de preț? Simboluri? Nu se știe. Se știe doar că EA a fost ascunsă într-o grotă din munți, iar în munți sint mii de grotte...

După părerea altor specialiști, comoara catharilor era legendara „relicvă nepămînteană” la care visa tot Evul mediu și anume Sfîntul Graal.

Cronicile medievale afirmă că legendara cupă a Sfîntului Graal avea însușiri magice. Cioplită dintr-un imens smarald, ea dădea o lumină miraculoasă, conferînd ocrotitorilor ei nemurire și tineretă veșnică. Se spune că cupa ar fi fost ascunsă în fortăreața

G. Eremin

(Continuare în pag. 11-a)

CINEMA

Ginduri, inimă și gradul de risc

Filmul „Gradul de risc” se petrece într-unul din cele mai moderne și mai spectaculoase medii ale medicinei, chirurgia cordului, și are la bază experiența grea, acumulată din succese și insuccese, ca toate experiențele umane adevărate, a celui care s-a analizat atât de lucid în jurnalul său intitulat „O mie de inimi deschise” (revista noastră a publicat câteva fragmente în 1967): profesorul chirurg Nikolai Amosov din Kiev. Regizorul leningrădean Ilia Averbah, în același timp și autor al scenariului, a folosit nu acest jurnal, ci povestirea autobiografică a lui Amosov „Ginduri și inimă”, cu reale însu-

Oglindă, oglinjoara mea... (Alla Demidova, interpreta soției lui Sașa Kirillov în filmul „Gradul de risc”)

vel înalt care se practică în film este astfel „dozată” încît nu acaparează atenția spectatorilor în dauna personajelor, nu devine un obiect în sine, ci e trecută în paranteză, iar accentul cade pe oameni.

„Gradul de risc” este în cel mai strict sens un film despre oameni, despre gindurile și inima lor, despre viață și moarte. Un film despre profesorul Sedov, interpretat excepțional de Boris Livanov, și pacienții lui.

Profesorul Sedov face operații pe inimă. Miinile lui pot da viață sau moarte. Ani de trudă și de înfăptuiri i-au adus o celebritate bine meritată. Sedov este un Dumnezeu temut, respectat și iubit de subalterni, adulat de pacienți. Dar cît ar vrea să aibă și el un Dumnezeu care să-i preia răspunderea și să-i spună: „Operează acum!”, „Acum nu opera!”... Pentru că Sedov nu servește progresul științei în general, ci are de-a face cu pacienți concreți care așteaptă să fie salvați și se uită în ochii lui cu speranță. Și nu toți pot fi salvați. Și chiar dacă o operație reușește, pentru următoarea chirurgul se va hotărî la fel de greu și de chinuitor. Succesul nu aduce hotărîrea în mod automat, o dată pentru todeauna, celebritatea nu-l pune la adăpost de îndoiele. De fiecare dată, la fiecare caz în parte trebuie stabilit gradul de risc. Și pe acesta și-l asumă numai el, Dumnezeu Sedov, care nu-i scutit de omenescul drept de a se teme. Mai ales cînd bisturiul va trebui să pătrundă în inima bolnavă a unui prieten.

Acest prieten este matematicianul Sașa Kirillov (excelentul Innokenti Smoktunovski), raționalul, ironicul Sașa Kirillov pentru care totul se rezumă la o formulă matematică: viața, fericirea, teama. Cele două personaje se definesc printr-o permanentă relație de contrast. Slăbiciunilor, îndoielilor, întrebărilor lui Sedov — întrebări esențiale despre sensul existenței, despre răspunderea unui om față de ceilalți — el opune recea construcție inatacabilă a raționamentului matematic. Dar în clipa hotărîtoare inima lui se teme și ea, omeneste, de necunoscut, de ceea ce va urma sau poate nu va mai urma...

„Gradul de risc” este un film care nu-ți dă iluzii, dar te face să crezi în puterea creatoare a omului, te silește să privești realitatea în față și să accepți adevărul; un film după care îți spui: totul poate fi automatizat în epoca noastră cu ajutorul aparatelor ultramoderne, chiar și activitatea inimii, dar gindurile și sentimentele nu. Ele rămîn o proprietate minunată și exclusivă a omului.

Julia Scutaru

Viața, dragostea, moartea

Claude Lelouch este la al treilea film. După „Un bărbat și o femeie” și „A trăi pentru a trăi”, a făcut în timpul record de trei săptămîni (în genere lucrează foarte repede) „Viața, dragostea, moartea”, un film despre ultimele ore ale unui condamnat, despre teama de moarte.

Inițial, regizorul, devenit celebru cu primul său lung metraj, intenționase să realizeze un documentar despre ultimele ore ale unui om care urmează să fie executat. Găsise chiar un deținut într-o închisoare algeriană dispus să se joace pe sine însuși. Dar a renunțat. Cum a mărturisit într-un interviu, Lelouch n-a avut curajul să ajungă la un realism total, să arate frica adevărată, neliniștea adevărată a unui condamnat care știe că trebuie să moară sub ghilotină.

Devenită idee de film artistic, ea și-a făcut un lung stagiou în mintea regizorului și aplicarea ei a fost grăbită de succesele celorlalte două pelicule. Considerînd că și-a îndeplinit datoria față de tema dragostei în „Un bărbat, și o femeie” și „A trăi pentru a trăi”, Lelouch a hotărît să-și schimbe genul. Hotărîrea a fost stimulată de criticile primelor lui filme. Nevoind să treacă drept un autor tandru, sentimental, a vrut să demonstreze că poate fi foarte bine un dur, un hitchcockian...

Așa încît noul lui personaj masculin, în loc să iubească femeile, ca predecesorii lui, le omoară. Trei parteneri îi cad victime, strangulate bestial. Omul are un fel de dublă personalitate, una sănătoasă, cealaltă bolnavă, așa încît apare în același timp și vinovat și martir. Dar această structură complicată nu-l impresionează pe judecătorii care îl condamnă la moarte.

Filmul este în alb-negru și în culori. În culori, cită vreme condamnatul mai este încă legat de viață. În alb-negru, cînd vine clipa morții: culorile fug, dispar, parcă devorate de alb și de negru, așa cum moartea devorează viața.

Lelouch consideră „Viața, dragostea,

moartea” un pas înainte în tehnica lui cinematografică, în sensul că a ajuns în punctul în care nu se mai simte preocupat de ea.

Totuși, schimbarea genului se pare că n-a fost în avantajul lui. Primele ecouri nu dau noului său film șansa de a egala succesul celorlalte două. Dar Lelouch consideră succesul doar ca pe un îndemn de a face ceva mai bun, mai mult, de a se exprima mai profund, așa încît probabil că nu va fi prea afectat.

A. Gremin

TEATRU

Noaptea privighetorilor

În noaptea aceea privighetorile s-au întrecut cîntînd de parcă înțelegeau că minunata lor glăsuire vine în ajutorul veșnicului și mereu noului sentiment de dragoste care se naște fără să țină seama că nu era nici timpul potrivit — mai 1945, nici locul potrivit — un orașel german distrus de război.

Pe ea o chema Inge și rămăsese pe lume singură și fără adăpost: pe el Piotr Borodin și era sergent în Armata Sovietică

Prima întîlnire dintre dinșii nu fusese deloc promițătoare. Speriată, înrăită și minată de disperare, Inge nu-și ascundea ura față de invingătorul care ajunsese pe pămîntul țării sale. Dar neputînd-o manifesta altfel, a încercat să se inee. Piotr a salvat-o riscîndu-și viața; pe urmă neîncrederea s-a topit încet-încet. Iar în noaptea cînd a condus-o la castelul în ruine unde Inge își găsise adăpost, privighetorile au împlinit cu cîntecul lor ceea ce nu fusese spus.

Dragostea vine întotdeauna pe neașteptate, fără să-și aleagă nici timpul, nici locul. Iar în vreme de război, cînd viața atîrnă în permanență de un fir de păr și cînd se pare că totul îl este potrivit, izbucnește cu o forță de nestăvilit.

Valentin Ejov a mai abordat o dată această temă în „Balada soldatului”. Acum a reluat-o sub alt aspect, în piesa „Noaptea privighetorilor”, pusă în scenă la teatrul „Maiakovski”.

Conflictul noii lui piese nu rezultă din împrejurarea că Borodin e rus, iar Inge germană. Ci în actul de indisciplină pe care îl comite ostașul, amețit de miracolul care se producea în sufletul lui. Cedînd rugămintii fetei și propriului imbold, Borodin rămîne cu Inge toată noaptea, deși permisia îi expirase și ar fi trebuit să se întoarcă la unitate.

Dragostea și datoria soldatului — aceea este ideea pe care se reazămă conflictul.

PORTRET

Secretul unui succes

Profesiunea de credință a Jannei Bolotova este exigența maximă față de munca ei, față de materialul pe care îl abordează. Poate că în această exigență trebuie căutată explicația succesului tinerei actrițe care nici măcar n-a jucat mult.

Condițiile debutului ei sînt cunoscute: la 15 ani a fost aleasă din cîteva sute de concurente pentru a interpreta rolul Galiei în filmul lui Lev Kulidjanov și Iakov Seghel „Casa în care locuiesc”. Galea avea exact vîrsta Jannei, era și ea elevă la o școală din Moscova și visa să facă teatru, cu Janna.

Acest prim rol a fost un succes care a recomandat-o pentru Institutul de artă teatrală și cinematografică și, bineînțeles, i-a adus numeroase oferte. Dar cum i se propuneau tipuri asemănătoare de fete romantice, care aminteau într-un fel sau altul de Galea, Janna Bolotova le-a refuzat. În schimb a acceptat cu plăcere să joace în „Oameni și fiare”, filmul lui Serghei Gherasimov, a cărui elevă a fost la Institut. Cunoscîndu-i bine posibilitățile, Gherasimov i-a încredințat un rol foarte important. Aspirațiile Taniei, noul ei personaj, coincideau cu propriile-i aspirații: onestitate, refuzul compromisului, al minciunii și nedreptății. Reacțiile Taniei sînt criteriul autenticului și falsului în film. Cu alte cuvinte, Gherasimov i-a încredințat eroine de 16 ani și actriței care era abia la a doua sa experiență înseși comentariile autorului. Rezultatele au arătat că nu s-a înșelat.

După aceea Janna Bolotova a preferat din nou să nu turneze decît să accepte roluri asemănătoare. Și iar a

răspuns cu plăcere solicitării lui Gherasimov, care în „Ziaristul” i-a dat posibilitatea să facă altceva decît făcuse pînă atunci. Nina este o variantă a micii burgheze „intelectuale” și „sofisticate”, indiferentă la tot ce nu-i aduce un profit

După Nina a urmat rolul Concordiei Zaharova în coproducția sovieto-bulgară „Primul curier”, ce evocă activitatea eroică a social-democraților ruși și bulgari care făceau să treacă în Rusia „Iskra” lui Lenin. Janna Bolotova s-a ferit să joace un rol „istoric”. Ea a creat imaginea puternică și complexă a unei femei care nu este numai o militantă politică, ci trăiește și o tragedie personală: iubitul ei se dovedește un trădător și Concordia îl obligă să se sinucidă.

Încă nu știm ce planuri de viitor are acum Janna Bolotova, dar putem fi siguri că va accepta numai un rol care nu va semăna cu nici unul din cele precedente.

arta
ca arta arta a
arta arta arta a
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta

GEOLOGIE

O avalanșă de hirtie și niște pietricele

În multe locuri de pe suprafața pământului se găsesc împrăștiate niște pietricele de forme și culori ciudate.

În mari cantități — aminteste un studiu recent — au fost depistate în partea de sud a Australiei și în Tasmania — unde li se spune australite. Dar există și în Indonezia (javanite), Filipine (filipinite), în peninsula indochineză și Tailanda (indochinite), în două regiuni din Africa: Coasta de Fildeș și deșertul egipto-libian, într-un singur loc în Europa, anume în Cehoslovacia lângă Brno (moldavite) și în sfârșit, în statele nord-americane Texas și Georgia (bediazite, de la numele unui trib de indieni care popula aceste teritorii).

Același studiu afirmă că ar fi o nai-

se consideră ca cert faptul că sînt mai tinere de cinci sute de mii de ani.

Așadar, aceste pietre s-au format sub acțiunea unei mari călduri, în vîrste geologice foarte variate și s-au împrăștiat în regiuni mai mult sau mai puțin limitate?

Să fi venit din spațiu, fiind cu alte cuvinte niște meteoriți? Într-adevăr, s-au găsit în ele sub formă de incizii infime sfere cu un mare conținut de fier și nichel și cuarț sub formă de ceziț, stare ce nu există decît în rocile supuse la unde de șoc, în momentul izbirii unui meteorit de sol...

În felul acesta, originea extra-terestră a tectitelor a fost pusă în evidență cu tot mai multe șanse de verosimilitate. Dar mai ales cercetările cosmice

Mostre de tectite

vitare să ne imaginăm că pietricelele sticloase, cafenii sau verzui, există numai în aceste locuri și că e mai mult ca sigur că vor fi descoperite și în alte regiuni, însă sub forme pe care nu le cunoaștem încă. Dar, mai întii, cum se explică subitilul interes care li se acordă în ultimii ani în cercurile de specialitate, deși tectitele sînt cunoscute de cîteva secole? El a fost determinat, pe de o parte, de împrejurarea că prospectarea științifică posedă astăzi mijloace de investigare tot mai precise, iar pe de altă parte de explorarea Cosmosului, care a sugerat o explicație extra-terestră.

Și acum, o scurtă trecere în revistă a diverselor lor infățișări. Greutatea lor nu trece de obicei de o sută de grame, iar mărimea variază între dimensiunile unei migdale și acelea ale unei portocale. Unele au formă de pară mult alungită sau de lamă. Altele aduc aminte de niște muguri. Sînt și cele mai ciudate. Ele au o față concavă foarte regulată și lucioasă și o alta adîncită înăuntru, iar de multe ori cuprind la mijloc și o umflătură, ceea ce le face să semene cu o margaretă. În sfârșit, există tectite care evocă un os, avînd protuberante la ambele capete. În această diversitate de forme există totuși un punct comun care le unește: toate sînt sticloase, dar niciodată cristaline. De asemenea au pereții zgîriați de șanțulețe și găurele, care i-au dus pe specialiști cu gîndul că ar fi vorba de un material de origine vulcanică sau, și mai bine, de unul născut printr-un proces de ardere.

Într-adevăr, analizele făcute confirmă că tectitele nu conțin de loc apă; respectiv de o mie de ori mai puțin decît pietrele de origine vulcanică, ceea ce denotă o temperatură de cel puțin două mii cinci sute de grade.

Cam asta era ceea ce se știa despre ele pînă nu de mult. Acum, însă, cercetătorii vor să explice, printre altele, misterul vîrstei lor. Datarea rocilor prin radioactivitate acordă într-adevăr bediazitelor treizeci de milioane de ani vechime, în timp ce solul pe care au fost descoperite nu are o vechime mai mare de cincisprezece milioane ani. Tectitele de pe Coasta de Fildeș au șase sute de mii de ani, iar întreg grupul indochinitelor, javanitelor și australitelor are o origine și mai nouă; deși nu li s-a stabilit absolut precis vîrsta,

au jucat un rol important în străpungerea secretelor lor. S-au putut astfel reconstitui în laboratoare faimoșii muguri, expunîndu-se bile sferice de sticlă unui curent de aer cu o viteză analogă aceleia cu care intră în atmosfera terestră meteoriții sau navele cosmice. Încălzirea, fuziunea și abraziunea au fost exact cele observate pe tectite la o viteză cuprinsă între șapte și unsprezece kilometri pe secundă. Această viteză indică însă tocmai limitele de satelizare și de înapolere de pe Lună.

Inseamnă atunci că tectitele nu sînt meteoriții obișnuiți care izbesc Pămîntul în cadrul unui evantai de viteze care se întinde între un kilometru și cincizeci de kilometri pe secundă? Opinii de ultimă oră tind în orice caz să acrediteze ipoteza că ar fi niște corpuri venite de pe Lună și intrate pe Terra cu viteza de satelizare: șapte — opt kilometri pe secundă. Ideea este coroborată de împrejurarea că tectitele prezintă urme evidente a două încălziri: una ce a adus materia la o foarte mare temperatură, cu o răcire foarte rapidă (care explică structura sticloasă) și a doua, ce ar fi produsă de intrarea în atmosferă.

Dacă lucrurile stau într-adevăr așa, tectitele ar fi deci niște sfîrșimături de Lună, rezultate din ciocnirile unor uriași meteoriți cu solul selenar. Fapt care — remarcă ironic un comentator — ar pune într-o lumină oarecum hazlie pe cei care au alocat sume fantastice în programul „Apollo” spre a aduce pe Pămînt cîteva fragmente de sol lunar, reputat ca inaccesibil altminteri, cînd se găsește pe Terra cu zecile de tone.

Așa ar fi dacă n-ar exista și anumite îndoeli, care pun pe gînduri chiar pe partizanii originii lunare a tectitelor. Mai întii, densitatea lor este 2,8 în timp ce aceea a Lunii este de 3,4. Ar trebui să se presupună că Luna are o mantie exterioară de densitate mai mică, decît a nucleului interior, cum se întîmplă cu Pămîntul. Căci densitatea de 2,8 evocă tocmai o formație terestră. De altă parte, compoziția chimică a tectitelor e ciudat de asemănătoare cu aceea a terenurilor sedimentare terestre mai cu seamă în privința conținutului de pămînturi rare. În fine, un fapt de ultimă oră științifică, dar nu și de ultimă însemnătate pentru elucidarea enigmei tectitelor: rezultatele analizelor făcute solului lunar de Surveyor—5 arată a substanța selenară analizată este ba-

zică, similară cu bazalturile terestre. Or tectitele sînt roci „acide”...

Disputa dintre originea lunară și cea terestră a tectitelor poate deci continua... O recentă statistică pretindea că în jurul anului 2000 se vor consacra acestei probleme peste 600 de lucrări pe an, cu alte cuvinte cam două pe zi. Să sperăm însă că mostrele de sol lunar pe care le vor aduce cosmonauții vor tăia curînd elanul acestei primejdioase avalanșe de hirtie care ni se anunță.

FIZIOLOGIE

Creierul:

și totuși se reface...

În aparență, țesutul cerebral traumatizat se vindecă ca orice altă plagă... Numai în aparență, însă, deoarece zona cicatrizată a creierului nu mai conține celule nervoase. Cu alte cuvinte, creierul este incapabil de a se regenera, fapt care poate avea de multe ori urmări grave. Este însă acesta un adevăr de necontestat?

Printre cei care încearcă să demonstreze contrariul se numără și cercetătoarea gruzină Irina Melisașvili, care a făcut 150 de operații pe ciini și, după zece ani de observații, a ajuns la concluzia că: „La animalele tinere, după îndepărtarea unor porțiuni din creier scoarța cerebrală și celulele nervoase se pot regenera.” Cercetătoarea a remarcat că procesul de regenerare decurge cu atît mai bine cu cît animalele sînt mai tinere.

Pentru a preîntîmpina obiecția că, de fapt, nu e vorba de refacerea țesutului nervos, ci doar de invadarea de către țesuturile învecinate a golului lăsat de bisturiu, I. Melisașvili și colaboratorii ei au numărat neuronii din regiunile intacte și din cele traumatizate ale emisferelor cerebrale. Ipoteza „înrădăririi” s-ar fi adevărată numai dacă în zona din jurul plăgii cicatrizate rețeaua de celule nervoase s-ar fi rărit (o parte din ele ar fi umplut golul). Or, în nici unul din cazuri nu s-a constatat o micșorare a numărului de neuroni în comparație cu sectorul identic ca suprafață de pe emisfera intactă (se știe, cele două emisfere sînt simetrice). Intocmind apoi hărți speciale, care reflectă structura celulară a creierului, cercetătoarea gruzină a constatat că în „breșă” pricinuită de traumatism se formează sectoare noi de scoarță prin diviziunea celulelor învecinate. Fenomenul ar putea fi explicat și prin existența în organisme foarte tinere a unor rezerve de celule imature, folosite în caz de necesitate.

Continuîndu-și experiențele, I. Melisașvili caută să elucideze următoarele probleme: pot fi aplicate aceste concluzii la chirurgia umană? Copiii au și ei „rezerve celulare”? Procesul de refacere a țesutului nervos poate fi accelerat cu ajutorul unor preparate chimice?

Poate că răspunsurile vor modifica concepția clasică despre acest important și delicat organ, care este creierul omenesc.

ARHEOLOGIE

La Chichen-Itza, capriciosul zeu Chac...

Porțiunea septentrională a Yucatanelui mexican, de origine calcaroasă, este presărată cu multe puțuri sau „cenote” (de la dzonot-ul mayas) cu un diametru de pînă la 70 de metri, în care apele subterane se infiltrază continuu.

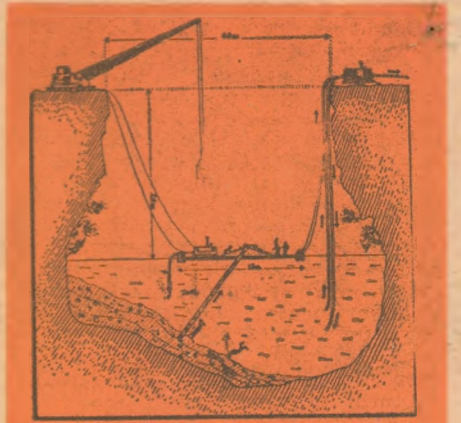
Studiînd civilizația maya, cercetătorii au stabilit că străvechiul popor n-a săpat niciodată puțuri și nici sisteme de irigație, și că primele sînt de origine naturală formate, probabil, înainte sau după emersiunea peninsulei Agricoltorii prin excelență, mayasii nu le-au privit însă ca pe o curiozitate a naturii, ci le-au găsit o utilizare practică, folosindu-le ca „altare” de sacrificii închinat capriciosului Chac, zeul apei și al ploii; cu cît era seceta mai aprigă, cu atît se înmulțeau sacrificiile.

La începutul secolului XX, atenția oamenilor de știință a fost reținută de o lucrare a călugărului franciscan

șta știința știința știința
știința știința știința știința
șta știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

Diego de Landa, intitulată „Descrierea Yucatanului”. În fiecare an, scrie de Landa, în perioadele de secetă, în puțul de la Chichen-Itza erau aruncate fecioare, prizonieri și obiecte prețioase pentru potolirea miniei zeului ploii. Către locul ceremoniei se îndreptau imense procesiuni de credincioși, sosite din toate regiunile Americii Cen-

De pe platforma plutitoare, oamenii-broască se adînc în cenota zeului Chac...

trale... Așadar, dacă însemnările călugărului franciscan sînt adevărate, urmele materiale ale sacrificiilor trebuiau să se afle, undeva, în adîncurile puțului sacru. Între 1904—1907 au fost întreprinse o serie de adîncări prin mijlocirea scafandrelor clasice, care au dus la unele rezultate: au fost scoase la suprafață primele schelete feminine și o serie de splendide podoabe din aur, de o mare valoare arheologică, căci aproape toate obiectele de artă mayasă confecționate din prețiosul metal au fost topite de conchistadorii spanioli.

Puțul sacru are aspectul unei cariere inundate, de formă ovală, cu un diametru maxim de 60 de metri; suprafața apei se află la aproximativ 25 metri sub nivelul platoului calcaros, iar pentru a ajunge la fund e nevoie de un plonjon de 18 metri. Printre indigenii dăinuie credința că apa puțului se preschimbă, uneori, în sînge. În realitate, colorația se datorează unei alge microscopice care, în anumite perioade, împinzește apa. În 1954 și 1960—61, la Chichen-Itza s-au succedat alte expediții care, de data aceasta, au folosit echipamente perfecționate. Între altele și un aspirator pneumatic care, imersat, absorbea nămolul și sedimentele depuse la fund. Datorită acestui aparat au putut fi recuperate peste 4.000 de obiecte din aur, olărie pictată și sculptată și... două păpuși de cauciuc, fără îndoială cele mai vechi obiecte confecționate din acest material descoperite pînă acum.

Cea mai importantă ofensivă în vederea smulgerii comorilor oferite zeului Chac a avut loc în 1967, pentru aceasta folosindu-se tehnica cea mai modernă: o macara cu braț telescopic cu cinci secțiuni, puternice mașini de compresie și pompare, un camion-atelier, o centrală electrică mobilă etc. etc. Cu prilejul defrișărilor întreprinse pe marginea „cenotei” s-au scos la iveală trei platforme cu dale sculptate din epoca tardivă, numită Mayapan. Pe suprafața puțului a fost montat un ponton prefabricat înzestrat cu pompe destinate să evacueze apa și, totodată, prin bransarea unor filtre și a unui sistem de purificare, să rețină

tehnica tehnica

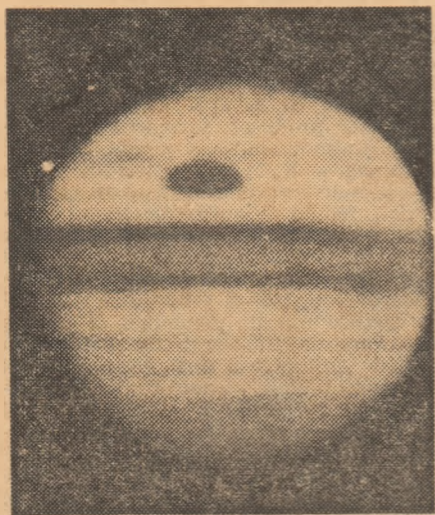
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

existență este pentru moment doar presupusă, ar aparține planetelor gigant Saturn, Jupiter și Uranus.

Existența celui de al unsprezecelea satelit al lui Saturn este presupusă pe baza unei pete întunecoase, observată în inelele planetei. S-a calculat că durata de revoluție a acestui satelit ar fi sau de 15 ore sau de 19 ore și jumătate. Tot referitor la Saturn, se credea pînă acum că grosimea inelelor lui ar fi de ordinul a zece kilometri. Dar recent, astronomul sovietic R. Kiladze a emis o ipoteză potrivit căreia grosimea inelelor acestei planete, care i-a intrigat dintotdeauna pe observatorii săi, ar fi de numai... 900 metri.

Se știa, de pildă, că în jurul lui Saturn, în planul ecuatorial, se învîrtesc o multitudine de particule, dispunînd fiecare de o orbită proprie. Se mai știa că existența acestor particule se datorează inegalității forțelor de gravitație la care sînt supuse părțile extreme ale marilor satefili și că o masă, care nu e prea coerentă, se dezintegrează pe orbitele joase. Aparatele optice folosite la observarea planetei nu permiteau însă o analiză temeinică a inelelor.

Cum a procedat savantul sovietic pentru a elucida problema? Cu ajutorul unui telescop cu menisc de 70 cm,

Jupiter, planeta gigant, își are și ea „Lunele” ei

R. Kiladze a luat 40 de fotografii ale coroanei, și anume în timpul trecerii Pământului în planul ecuatorial al lui Saturn. După care, folosind diferitele grade de strălucire astronomul a calculat grosimea inelelor, ajungînd la cifra de 900 metri. Concomitent, el a mai tras concluzia că inelele conțin o mare densitate de materie. Studiarea raportului de strălucire a feței diurne și a celei nocturne a demonstrat că, în ciuda grosimii lor mici, inelele opresc lumina solară.

Astronomii mai presupun că Jupiter, cea mai voluminoasă planetă a sistemului solar ar avea și el o „Lună”, pînă acum încă necunoscută. Ea ar fi a treisprezecea la număr, cu o perioadă de revoluție de 20 de ore și ar fi situată între satelitul Amaltea, cel mai apropiat de Jupiter și una din cele patru Lune descoperite în 1610 de Galileo Galilei. În ce privește planeta Uranus, noul ei satelit, al șaselea, ar avea o perioadă de revoluție de aproximativ 40 de ore și s-ar afla amplasat între „Lunele” Miranda și Ariel.

PSIHLOGIE

Cind memoria are paraziți

Una din primele descrieri amănunțite de pierdere trecătoare a memoriei în urma unui accident datează de la începutul secolului trecut și ne-a fost lăsată de un obscur medic militar francez. Căzînd de pe cal, un tînăr ofițer de cavalerie s-a lovit ușor la cap și a leșinat. După ce și-a revenit, a încălecat din nou și a continuat exercițiile aproape o oră deși era evident buimăcit. Se plîngea că a visat ceva și întreba ce i s-a întîmplat. În următoarele două zile doctorul l-a vizitat pe bolnav aproape din oră în oră și și-a însemnat cu precizie toate observațiile. La început pacientul nu-și amintea nici accidentul, nici ce se întîmplase după aceea. Nu recunoștea pe doctor de la o vizită la alta și uita imediat ce i se spunea. Uitase de asemenea toate evenimentele, importante sau mărunte, la care participase

în cele câteva zile premergătoare accidentului. Amnezia a început să cedeze treptat la opt ore după accident: bolnavul recunoștea medicul și reținea ce i se spunea. Apoi i-au revenit vag și fragmentar în minte întîmplări dinaintea accidentului, și anume de la cele mai vechi către cele mai noi. Amnezia a persistat însă pentru ziua accidentului, rămînd definitivă, după spusele doctorului.

Acest caz devenit clasic constituie un exemplu tipic de așa-numită amnezie traumatică. Deosebit de interesant este faptul că, după ce își recapătă cunoștința accidentatul poate adesea relua operația pe care o efectua, deși nu-și aminteste nimic din acea perioadă. Este vorba de automatismul traumatic constatîndu-se la jucătorii de fotbal, boxeri și alți oameni expuși la lovitură cu pierdere temporară a cunoștinței. Fotbaliștii au marcat chiar goluri în această stare! Rezultă deci că, în ciuda revenirii cunoștinței și a capacității de a exercita o activitate complexă, mecanismul responsabil de stocarea amintirilor este defectat. Mai surprinzătoare este însă uitarea celor întîmplate în perioada premergătoare accidentului, cînd creierul bolnavului funcționa perfect normal. Această amnezie este de altfel în mare parte reversibilă; pînă la urmă persistă numai amnezia retrogradă, care înglobează ultimele secunde sau minute dinaintea traumatismului; la accidentatii gravi, mai cu seamă la cei vîrstnici, se poate întinde însă chiar pe un an sau doi. Sînt citate cazuri de bărbați care negau că s-ar fi însurat sau că și-ar fi schimbat slujba, și de femei care uitaseră că au născut, refuzînd să-și recunoască copilul.

Pentru a compensa lipsa memoriei, bolnavii confabulează uneori, relatînd evenimente care nu li s-au întîmplat sau care, dacă au avut loc, nu corespund cu timpul indicat. Aceste tulburări de memorie retrogradă nu afectează numai faptele și succesiunea lor cronologică, ci și cunoștințele, deprinderile și îndemînarea manuală. Elevii, studenții și ucenicii, de pildă, pot rămîne mult în urmă cu studiile pentru că

încît pîntru moment nu se pot face decît presupuneri. A tras atenția un model recent de memorie, deoarece ia în considerare și manifestările amneziei. La baza lui stă teoria mult răs-pîndită astăzi după care memoria include două sisteme separate dar interdependente de stocare a informațiilor: pe termen scurt și pe termen lung. Primul sistem intră în acțiune atunci cînd informațiile trebuie reținute numai pentru a da un răspuns imediat; de pildă, după ce am căutat un număr în cartea de telefon, îl ținem minte pînă ce îl formăm. Memoria pe termen lung asigură însușirea cunoștințelor și deprinderilor precum și amintirile personale. În timp ce memoria „scurtă” ține de activități fiziologice care se alterează rapid, memoria „lungă” se datorează unor modificări structurale relativ persistente în sistemul nervos central.

Relațiile dintre cele două tipuri de memorie și agenții care le provoacă „dezordini” ar fi următoarele. Memoria de scurtă durată nu depășește probabil 30 de secunde; dar de la 20 de secunde în sus poate asigura trecerea informației respective în memoria de lungă durată. Informația lasă atunci în memorie o „urmă”, care devine tot mai pregnantă și stabilă în timp. Prin analogie cu tehnica, stările patologice ale creierului au un efect de „parazitare” a memoriei. Cînd depășesc un anumit prag, paraziții împiedică recuperarea informației din memoria de lungă durată, în raport cu gravitatea tulburării cerebrale și cu intensitatea urmei lăstate în memorie.

Deși este extrem de simplu, acest model explică corect o parte din trăsăturile caracteristice ale amneziei: menținerea aproape constantă în funcțiunea a memoriei de scurtă durată și alterarea celei de lungă durată; păstrarea amintirilor mai vechi, care sînt mai bine întipărite; revenirea treptată a memoriei, începînd cu trecutul, unde căile sînt mai bine bătute, spre prezent. Totuși, această schemă nu poate fi aplicată în anumite cazuri particulare de amnezie, „la parazitare” trebuînd să se adauge probabil și o „defectare” a mecanismului de recuperare a informației.

APARATE

Ochi pentru cei ce nu văd

Mulți inventatori au depus eforturi ca să facă mai ușoară viața celor lipsiți de vedere. Printre ei și americanul Clifford Wither al cărui „ochi electronic” îi ajută acum pe orbi nu numai să descifreze texte tipărite, ci și să se orienteze în încăperi, să găsească fereastra, ușa și chiar becul electric, să distingă lumina de întuneric.

Folosirea ultrasunetului a sporit și ea eficacitatea dispozitivelor de orientare. Pe baza efectului Doppler (modificarea frecvenței semnalului folosit în funcție de direcția în care se deplasează un obiect) a fost realizat un aparat care îngăduie celor lipsiți de vedere să distingă nu numai starea obiectului (mișcare sau repaus), ci și direcția lui de deplasare față de orb. Acest gen de aparate îngăduie orbilor să se simtă în siguranță nu numai în casă, ci și pe stradă.

O recentă invenție a inginerului V. Korotkov dă posibilitate celor lipsiți de vedere să execute desene. Aparatul utilizează în loc de hîrtie de calc, o foită metalică subțire. Desenarea se realizează la apăsarea unor linii în relief pe suprafața foitei metalice.

Forța cu care se apasă este determinată de un dispozitiv special. Aparatul este înzestrat cu mai multe mecanisme de calculat. Pîndînd cifrele și semnele reliefate ale mecanismelor, orbii află în orice moment poziția creionului pe „foaia de calc” și stabilește în ce direcție trebuie mutate rigla sau creionul. Ultimul e mînuit cu mina dreaptă. Cu ajutorul aparatului lui Korotkov orbii pot trasa linii cu o precizie ce merge pînă la zecimi de milimetru, desenează cercuri și rectifcă detalii cu ajutorul tiparului, trag linii punctate, hașurează, includ în desene puncte caracteristice și înscriu într-un tabel coordonatele și numerele lor de ordine.

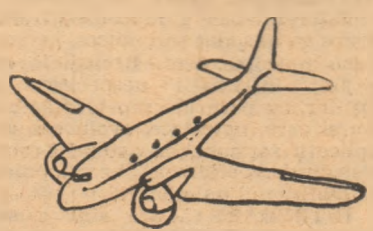
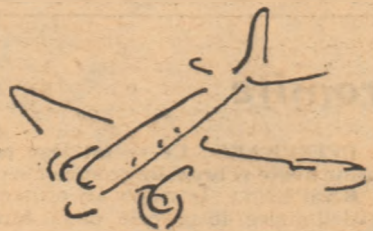
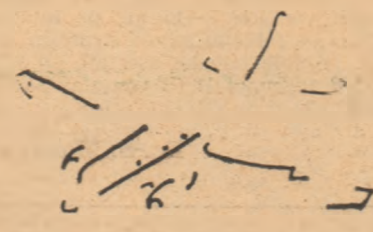
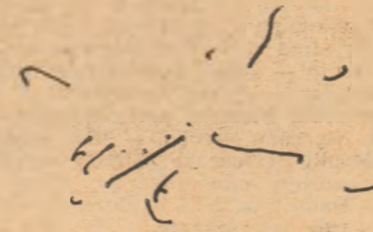

Mecanizarea cucerește și... ciroul

ASTRONOMIE

Vinătoarea „Lunelor” continuă

După descoperirea celui de al zecelea satelit al lui Saturn de către astronomul francez Audouin Dollfus, au continuat cercetările referitoare la structura sistemului nostru solar deoarece, după părerea unor savanți, ar putea fi descoperiți cel puțin încă trei sateliți care gravitează în jurul marilor planete. Cele trei „Lune”, a căror

Serii de desene care reprezintă din ce în ce mai complet un obiect sau o literă sînt folosite ca teste pentru aprecierea memoriei în amnezie. În fiecare ședință se înregistrează în ce etapă e recunoscută figura.

nu-și amintesc cele învățate în lunile premergătoare accidentului. Situația se ameliorează în general, mai cu seamă cu ajutorul reeducării.

Amnezii asemănătoare celor observate după traumatisme craniene pot apărea și în diverse boli neurologice și sînt trecătoare sau cronice.

Cum explică psihologii mecanismul amneziei? Din păcate se știe încă atît de puțin despre fiziologia memoriei,

Consult pentru micuțul Igor

Foto: I. Budnevici (A.P.N.)

E BINE SĂ ȘTIM

Slăbirea — cauze și tratament

Care este criteriul după care se poate considera că un om e slab? Este starea de slăbire o boală sau nu? Cum se ajunge la starea de slăbire? Ce posibilități practice de tratament există în aceste cazuri?

Întrebările acestea, împreună cu altele asemănătoare, revin adesea în corespondența cititorilor noștri.

Să le luăm pe rând. Statisticile arată că numărul de centimetri cu care înălțimea unei persoane depășește 1 metru trebuie să corespundă unei greutate egale exprimate în kilograme. Dacă cineva are deci 1,65 m, greutatea lui ideală ar fi 65 kg. Cei care au sub 5—10% din greutatea corporală corespunzătoare (în cazul de mai sus un minus de 5—7 kg) ar fi considerați slabi. Practic, o femeie a cărei înălțime este de 1,65 m la 20 de ani, dacă are un sistem osos „gracil”, este slabă când greutatea ei coboară sub 53 kg. Dacă are însă un sistem osos normal dezvoltat, starea de slăbire începe sub 58 kg. Iată deci că slăbirea este o noțiune destul de relativă.

Dar oare a fi slab, adică a avea o greutate sub cea normală, este sau nu o stare patologică? Viața de toate zilele și practica medicală ne îndreptățesc să dăm un răspuns categoric: deficitul ponderal moderat este compatibil cu o stare de sănătate perfectă. Mai mult decât atât, cercetările făcute în ultimii ani pe animale, precum și observațiile pe oameni, au arătat că șansele de a atinge o vîrstă înaintată sînt mai mari la persoanele cu greutate subnormală decît la cele mai grele față de limitele stabilite statistic. Să menționăm totuși că o slăbire evolutivă este patologică, pe cînd una „statică” (oameni slabi „de cînd se știu”) nu este!

Care sînt cauzele slăbirilor patologice? Aportul insuficient de alimente (subnutriție, denutriție, reducerea cantitativă și calitativă a alimentației) se situează, desigur, pe primul plan. Lipsa de poftă de mîncare (la adulți, nu la copii, unde este de cele mai multe ori cauzată de erori pedagogice) poate avea cauze multiple: stări toxice, infecții, boli cronice (cancer etc.), abuzul de alcool și tutun, boli psihice (astenia sau anorexia psihică).

Absorbția defectuoasă („malabsorbția”) este un alt mecanism care poate duce la slăbire. În acest caz aportul alimentar poate fi cu totul echilibrat, dar absorbția alimentelor în tubul digestiv este deficitară. Așa se face că alimentele străbat doar tubul digestiv, fără a intra în procesul de asimilație. În sfîrșit, ultima cauză a slăbirii poate fi un metabolism vicios, și anume prin preponderența proceselor distructive interne (catabolice) față de procesele constructive (anabolice). Astfel, în hipertiroidie există o denutriție hiper-catabolică.

Care este conduita terapeutică în stările de slăbire? Desigur că se va aborda în primul rînd factorul etiologic. Astfel, suprimarea tutunului, tratarea unor boli digestive, a hipertiroidismului

sau a deficiențelor de fermenți restabilește echilibrul ponderal.

Alimentația va fi bogată în făinoase, dulciuri, grăsimi, carne, cu un supliment de lapte, brînză, ouă, fructe și cu integrarea în meniu a tuturor alimentelor bogate în vitamine. Se vor lua în plus vitamine din grupa B (B₁, B₂, B₁₂, PP), vitamina C și preparate pe bază de stricnină și arsenic (ser neurotonic, vin tonic — NR). Pentru favorizarea proceselor anabolice (constructive) se recomandă hormoni anabolizanți (Madiol, Neposim, Nerobol — NR), extrase de țesuturi (Placenta Filatov — NR), medicamente mineralizante (Remineon, Tonozit — NR) în doze variabile și în cure intermitente.

Un tratament nou, foarte eficient, este cel cu Hidrazidă, care a fost dovedită ca o excitatoare a centrului foamei. Adulții vor lua 5—10 mg pe kilogram pe zi (1—2 tablete) administrate în 2—3 prize pe cale bucală, asociată cu vitamine din grupul B (B complex sau E-lectovit 3—6/zi NR).

Dr. S. Moiseev

5 ÎNTREBĂRI — 5 RĂSPUNSURI DESPRE

Bronșite

1. ÎNTREBARE: Ce se înțelege prin bronșite acute și bronșite cronice?

1. RĂSPUNS: Într-adevăr, o asemenea delimitare între cele două forme de bronșită este necesară deoarece atât cauzele cit — și în bună măsură — mijloacele de tratament diferă.

Prin bronșită acută se înțelege o inflamație intensă a mucoasei traheo-bronșice cu exsudat seromucos, hemoragic sau mucopurulent. Bronșitele cronice sînt inflamații nespecifice ale bronșiilor, cu perioade repetate de acutizare și care, netratate, evoluează spre complicații serioase, ca astmul bronșic, bronșiectazia, scleroza bronhopulmonară, emfizemul pulmonar.

2. ÎNTREBARE: Care sînt cauzele principale ale bronșitelor acute și cronice?

2. RĂSPUNS: Cauzele determinante ale bronșitelor sau, mai bine zis, ale traheo-bronșitelor acute sînt în primul rînd infecțiile bacteriene sau virale ale căilor respiratorii superioare, ce devin patogene sub acțiunea unor factori favorizanți ca: anotimpurile reci și umede, viața și munca într-o atmosferă viciată (pulberi, substanțe chimice industriale, tutun, gaze toxice etc.), respirația pe gură datorită vegetațiilor adenoide, sinuzitelor sau deviațiilor de sept nazal, profesioni care cer eforturi vocale sau respiratorii.

În bronșitele cronice sînt afectați cu predilecție bărbații predispuși la condiții atmosferice nefavorabile, inhalajii

de gaze și pulberi. Un rol principal îl joacă neîndoielnic și tabagismul. Mai rar, bronșitele cronice sînt provocate și de germeni specifici, ca: bacili Koch, ciuperci, spirili etc.

3. ÎNTREBARE: Care sînt principalele simptome ale celor două forme de bronșită, acută și cronică?

3. RĂSPUNS: Bronșita acută poate „debuta” cu un guturai sau o rinofaringită care „coboară” și determină apoi simptomele bronșice. În primul stadiu de bronșită uscată: senzație de jenă înăpoia sternului, tuse iritativă repetată, în accese, fără expectorație, temperatură normală sau subfebrilă (37—37,2°). După 2—3 zile urmează stadiul productiv, cînd tusea devine grasă, cu expectorație mucopurulentă, hîrîială pe piept. După 10—15 zile secreția bronșică scade și dispare apoi total.

Bronșita cronică se definește în schimb prin existența unei tuse grase ce durează mult timp, fără o cauză interpulmonară, însoțită adeseori de dispnee (respirația gîfîtoare) de efort sau de crize astmatiforme. Dacă afecțiunea se complică cu un emfizem pulmonar se observă o ușoară învîntare (cianoză) a buzelor și extremităților, un torace globulos cu respirație șuierătoare. Emfizemul va fi diagnosticat și prin examen radiologic.

4. ÎNTREBARE: Există mijloace de tratament diferențiate pentru bronșita acută și pentru bronșita cronică?

4. RĂSPUNS: În general în traheo-bronșitele acute „de sezon” terapia este simptomatică. În faza de tuse uscată se vor administra calmante ale tusei: Rp. Dionină, codeină cite 0,15 g, aqua laurocerasi 25 g. D.S. 15—20 picături x 3/zi sau produsele farmaceutice adecvate (Calmotusin, Codenal, Tusen, Tusomag — N.R.) în dozele indicate de prospectele însoțitoare. În cazul bronșitelor infectioase, antibiototerapia trebuie aplicată cu discernămint și în doze adecvate gravității cazului (în general asociații de penicilină și cicine). Folositoare sînt și 5—6 ședințe de aerosoli cu 200.000 unități penicilină și 25 mg hidrocortizon. În faza productivă a tusei se vor administra însă expectorante: siropuri, tablete expectorante sau următoarea formulă: Rp. Infuzie de tei 5/120 g, clorură de amoniu 1,5 g, benzoat de sodiu 3 g, tinctură de ipeca 30 picături, sirop simplu 30 g. D.S. 8—10 linguri/zi. În bronșitele alergice se vor adăuga și antihistaminice de sinteză (Romergeran, Nilfan, Feniramin 2—3 drajeuri/zi — N.R.) și cure scurte (8—10 zile) de corticosteroizi (Prednison — N.R.).

În bronșitele cronice, la antibioticoterapie (4.000.000 u. penicilină/zi asociate cu 1,5—2 g Tetracilină/zi) se vor adăuga expectorante (iodură de potasiu 1—2 g/zi sau dublă iodură de cafeină și teofilină), aerosoli de nora-drenalină, în caz de dispnee, și gimnastică respiratorie.

5. ÎNTREBARE: Care sînt mijloacele de prevenire a bronșitelor acute sau cronice?

5. RĂSPUNS: Prevenirea traheo-bronșitelor acute obișnuite cere deprinderea organismului cu scăderile de temperatură. Căpătarea rezistenței la frig se poate obține prin spălări zilnice cu apă la temperatura camerei, dușuri reci de scurtă durată, fricțiuni cu un burete umed sau cu o mînușă aspră mușată în alcool. Se va evita contactul cu bolnavii suferinzi de cataruri acute ale căilor respiratorii și se va imuniza prin vaccin antigripal. În cazul unei rinofaringite acute, ea va trebui tratată din timp prin instilații cu colargol, rino-fug sau sulfatazol 5 la sută în ser fiziologic. Vor trebui tratate afecțiunile nazale existente (deviații de sept, hipertrofii de cornete, vegetații adenoide, sinuzite) și asanate infecțiile de focar rinofaringoamigdalene și ale căilor respiratorii superioare.

Pentru prevenirea bronșitelor cronice este necesară suprimarea tuturor factorilor de iritație bronșică și în primul rînd fumatul, evitarea frigului, umezelii, a impurităților atmosferice (praf, fum, gaze toxice etc.), precum și a eforturilor vocale.

Dr. Z. A. Barski

— Cum s-o fi descurcînd mamică-ta? Desen de V. Rozanțev

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
esculap esculap escula
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap escu
esculap esculap esculap e
esculap esculap esculap escula
esculap esculap esculap e

Poșta medicului

PESAMA — București: Trebuie să consultați un specialist endocrinolog.

V. PASCALIDE — București: Într-adevăr puteți spune și dv. împreună cu eroul lui Shakespeare din „Mult zgomot pentru nimic”: „Pînă acum n-a existat încă nici un filozof care să fi îndurat cu răbdare durerea de măsele.” În nevralgiile de trigemen, bune rezultate dau Fenitoin (sau orice alt produs avînd la bază hidantoina) asociat cu vitamina B₁ și B₁₂, în doze masive, și eventual cu Clordelazin (3—4 cpr/zi).

O MAMĂ INGRĂJORĂTĂ — Cluj: Boala lui Morquio este o așa-zisă disostoza, în care tulburările de creștere și deformațiile oaselor devin manifeste abia în primii ani de viață, copiii fiind la naștere normali. În afara creșterii mult întîrziată, boala se caracterizează prin deformația toracelui, devieri ale coloanei vertebrale și ale extremităților, aspect de pitic. Craniul și fața nu sînt afectate. Articulațiile mîinii și ale cotului sînt deosebit de moi. Inteligența este normală. Boala lui Morquio este o afecțiune cu caracter ereditar și, din păcate, fără un tratament eficient.

ILIA NICOLAE — Reșița: Gastrită hiperacidă sau ulcer gastric, noțiunile — după cum arată savantul sovietic prof. P.I. Egorov — cu toată vechimea lor de un secol și jumătate, nu pot fi încă considerate ca rezolvate. Și cum, în esență, tratamentul este același, vă recomandăm în primul rînd o dietă alimentară de cruțare, cu evitarea alimentelor excitatoare puternice, cum sînt băuturile alcoolice sau bogate în acid carbonic, cafeaua, condimentele, cărnurile conservate, gîlbenușul de ou, brînzeturile conservate, rîntășurile și prăjelile. Este bine să consumați mese mici cantitativ, fracționate în 5—6 mese pe zi, cu o pauză de cel puțin 2 ore între ele. Ca medicație: Ulcomplex 2 comprimate la 1—2 ore după mesele principale și la nevoie asociat eventual cu Calmogastin 1—2 cpr în caz de arsuri și dureri epigastrice.

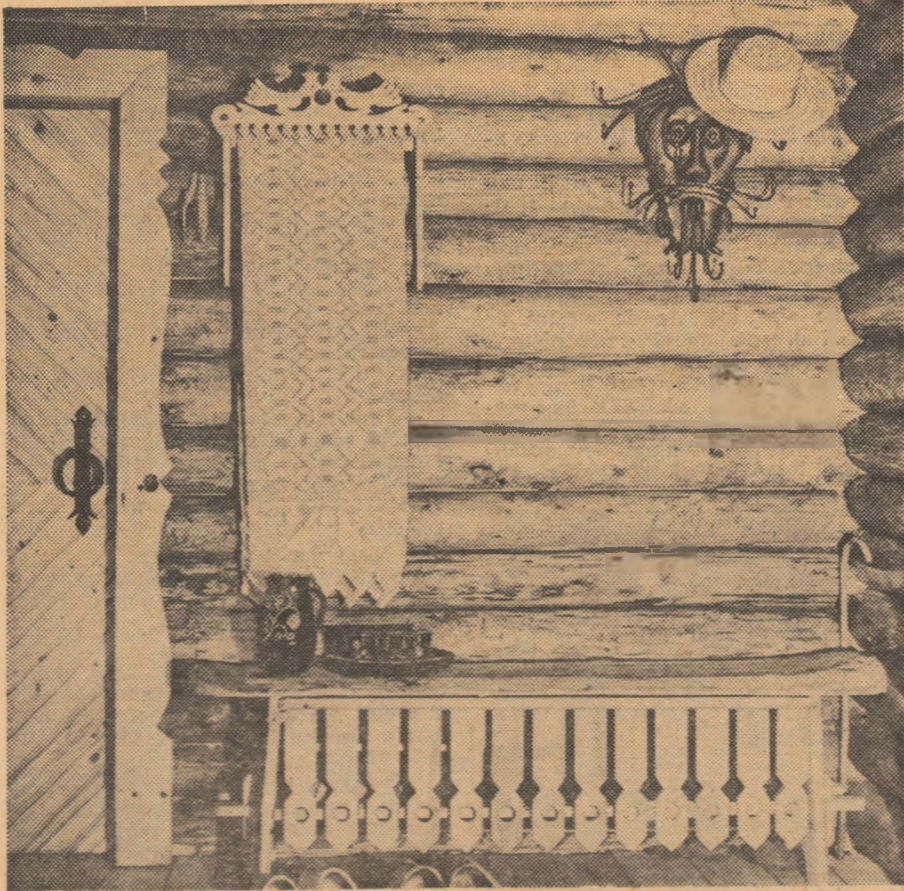
VICA — Dej: Presupunem că este vorba de un herpes genital, deși de la distanță este greu să punem un diagnostic de precizie. Vă recomandăm 2—3 băi calde de șezut/zi, cite 30 minute fiecare, comprese umede, calde, cu apă simplă sau infuzie de mușețel. Împotriva mîncărîmii: Rp. Aqua Goulardi, lanolină, ol. helianthi vaselină cite 10 g, oxid de zinc, mentol și fenol cite 0,50 g, anestezină 2 g. După ce se usucă, se pudrează cu: Rp. Peroxid de zinc 10 g, talc 40 g, acid salicilic 1 g. Eventual, zonele cu eczemă vor fi atinse cu soluție de nitrat de argint 1%, o dată pe zi, după care se pudrează cu sulfamidă.

A.B.C. — Brașov: În infantilism genital este necesar un tratament de lungă durată, sub strict control medical. (Testosteron sau Testolent 1 fioală la 3 săpt. asociat cu Gonacor 500—1000 u.i. de 3 ori pe săptămînă).

MARIA — Constanța: „Sublata cauza, tollitur efectus” (înlăturînd cauza, se stinge și efectul). Aceasta înseamnă că vindecînd colita (probabil de putrefacție) de care suferiți, va dispăre și mirosul neplăcut din gură. Pînă atunci utilizați o apă de gură parfumată cu soluție alcoolică de vanilină 2 la sută. De asemenea, 2—3 mere crude consumate seara, înainte de culcare, pe lingă virtuțile lor digestive, o mai au și pe aceea de a absorbi mirosul dezagreabil din gură.

BIEEV CONSTANTIN — Com. Vișeu de Sus, jud. Maramureș: Împotriva degenerărilor cronice (eritem pernio), rezultate foarte bune a dat metoda lui Arhanghelski, constînd în röntgenterapie pe nervul simpatic, la care se asociază acid nicotinic împreună cu vitamina P (Rutosid) și vitamina A, cite 2—3 cpr/zi. Local se aplică soluția Rp. Tanin, ihtiol, rezorcină cite 3 g, glicerină 60 ml. Preventiv, se recomandă aplicarea unei mezezi cu foliculină (100 u/cm²).

(Continuare în pag. 11-a)

Printre clădirile moderne ale oraşului Klaipeda a apărut o căsuţă de basm, cu ornamente în stil popular sculptate de un artist cu mari resurse: V. Maioras

ALARMĂ!

Război imperiului narcoticelor

Consumul de narcotice este o veche plagă a omenirii, dar proporțiile pe care le-a luat astăzi acest viciu în multe țări apusene stîrnesc o justificată îngrijorare. Printre primele instrucțiuni pe care președintele Nixon le-a dat ministrului de justiție, John Mitchell, o dată cu combaterea puternicului val de criminalitate, cele mai urgente privesc necesitatea luării unor măsuri energice pentru stăvilirea consumului de stupefiante. De altfel, administrația Nixon vede în abuzul de stupefiante una din cauzele creșterii criminalității. După datele Biroului federal de luptă împotriva narcoticelor, volumul anual al traficului cu heroină în S.U.A. este de circa 1,5 tone, iar „cifra de afaceri” se ridică la aproape 350 milioane dolari.

Răspindirea tot mai îngrijorătoare a consumului de stupefiante preocupă în cel mai înalt grad și o seamă de țări vest-europene. Recent, ministrul britanic de interne atrăgea atenția Camerei Comunelor asupra faptului că în trei ani numărul morfinomanilor depistați de autorități a crescut de 2,5 ori. Londra este însă numai unul din virfurile patrulaterului Europei nordice în

Experiență: Desen halucinant al unui pictor care s-a supus voluntar drogării

care „otrava albă” stigmatizează un mare număr de existențe umane. Celelalte sint: Stockholm, Copenhaga și Hamburg.

Un aspect deosebit de alarmant pentru autoritățile scandinave îl constituie pătrunderea drogurilor în școli și facultăți. Psihiatrul Mogens Jacobsen afirmă că mulți copii de școală cunosc cu precizie variatele tipuri de narcotice și gradul de eficiență al fiecăruia.

De unde provin însă cantitățile tot mai mari de narcotice puse în circulație în atâtea țări, în ciuda unor severe legi prohibitive și a strictei supravegheri și urmăririi pe care o exercită, pe lângă brigăzile speciale de poliție din fiecare țară, organizația internațională a Interpolului?

Cîteva recente telegrame de presă au atras atenția asupra unor „fapte diverse” de care abundă cronica războiului permanent declarat traficantilor de droguri otrăvitoare. În trei localități din R.F. a Germaniei: Worms, Giessen și Frankfurt pe Main, poliția a reușit, în luna februarie a.c. să confişte o cantitate de 500 kg. de hașiș, în valoare de peste 1 milion de mărci.

Aproape concomitent cu captura vest-germană, un mare trafic de heroină a fost descoperit de poliția italiană. La adăpostul unui nevinovat comerț de instrumente muzicale, cinci traficantii îndrăzneți expediau cu regularitate din Milano pentru Canada mari cantități de heroină. La transportul drogurilor serveau acordeoanele fabricate de firma unuia dintre traficantii.

Toate aceste întâmplări s-au petrecut într-un interval de numai 2-3 săptămîni. Pentru strategii și taticienii Interpolului ele pot avea o importanță de nebanuit la prima vedere, permițîndu-le să descopere poate o nouă rețea de traficantii de vaste proporții, parte componentă a imperiului invizibil care-și întinde tentaculele peste continente și oceane. În împrejurări asemănătoare s-a ajuns, acum cîțiva ani, la identificarea unuia din cele mai îndrăznețe organizații intercontinentale a traficantilor de stupefiante.

Amănuntele ne-au fost reamintite de cartea unui ziarist american apărută anul trecut sub titlul „Traficanții morții”. Ea reconstituie deopotrivă etapele de fabricație și de desfacere a „otrăvil albe”, începînd de la cultura macului pe întinse lanuri din Turcia. Itinerariile clandestine ale opiumului prin Liban și Siria, unde are loc și transformarea sa în morfină, transportarea pe apă la Marsilia, unde un modern utilat laborator clandestin o prefăcea în heroină.

Portul francez se afla la jumătatea drumului pe magistrala Nr. 1 a contrabandei de stupefiante. Marsilia era cel mai mare centru — adevărată placă turnantă a traficului mondial cu narcotice.

În păienjeniișul traficantilor marsiliezi există și un aspect tehnico-științific de o excepțională însemnătate pentru des-

fășurarea procesului de „producție” și difuzare a drogurilor. Este vorba de laboratorul în care morfina era prefăcută în heroină pură. Acest „laborator” se afla la circa 15 km est de Marsilia și aparținea unuia din cei mai avuți proprietari agricoli din partea locului, pe nume Joseph Paoli. Chimist cu o bună pregătire, Paoli era socotit unul din cei mai buni specialiști clandestini care se ocupă de asemenea operații. Cine nu e pe deplin stăpîn pe meserie și nu cunoaște la perfecție proprietățile și reacțiile elementelor chimice cu care lucrează poate într-adevăr ușor sări în aer cu laborator cu tot. Ceea ce, de altfel, se și întîmplă destul de frecvent în Liban, Mexic etc.

Capturarea bandei de traficantii și a „chimistului” Paoli a lovit pentru un timp într-un centru vital al imperiului invizibil, dar nu l-a putut nimici. Hidra continuă să atace chiar dacă pierde în luptă unul sau mai multe capete.

Dovada ne-o oferă cea mai recentă descoperire a Scotland Yard-ului, în colaborare cu Biroul federal american de luptă împotriva narcoticelor. La Stepney, o suburbie a Londrei, era pe punctul de a intra în producție o adevărată fabrică de droguri foarte căutate pe „piață”. Cu ocazia descinderilor poliției, s-au confiscat substanțe destinate producerii stupefiantului „Lsd” în valoare totală de aproximativ 5 milioane de lire sterline. Dar pînă la intervenția agenților poliției, traficantii reușiseră să ascundă alte cantități evaluate la 13 milioane de lire sterline.

Ce este însă „Lsd”-ul? Prin formula chimică — o dietylamidă a acidului lisergic sau, pe scurt, „lisergamida”. Prin efecte, una din cele mai concentrate substanțe halucinogene. Acest narcotic produs pe cale sintetică este o descoperire postbelică. Efectele sale halucinogene sînt mult mai intense decît cele produse de marijuana sau de mescalina. Depistarea fabricii de la Stepney și declarația ministrului de interne britanic care a informat Camera Comunelor că, într-un viitor apropiat, va putea fi produs un nou halucinogen de cel puțin 10 ori mai puternic decît „Lsd”-ul sînt suficiente mărturii despre o îngrijorătoare stare de lucruri. În această conjunctură s-a reunit la Geneva Comisia O.N.U. pentru stupefiante care a adoptat proiectul unui protocol pentru controlul internațional al drogurilor halucinogene.

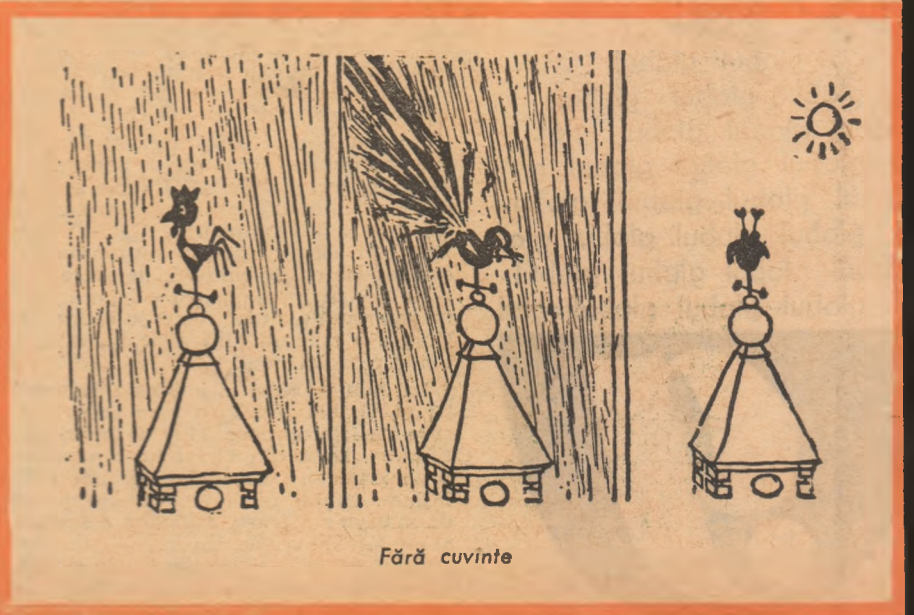
M. Mihailov

ROMANTISM GEOGRAFIC

Omagii înscrise pe hartă

Originea multor denumiri geografice a rămas necunoscută. Altele, în schimb, arată limpede că exploratorii au botezat insulele, golfurile, culmile muntoase descoperite de ei cu numele unor persoane dragi. Și pentru că exploratorii erau de obicei bărbați, pe hartă au apărut, cu timpul, multe nume feminine: Barbara, Ines, Martha, Lucia, Isabella, Catarina (de două ori), Maria (de cinci ori).

Numerosi geografi ruși și sovietici au perpetuat acest omagiu femeii iubite, înscriind pe hărțile geografice denumiri ca Pașa (lingă Leningrad), Nadejda (pe țărmul Mării Albe), Natalia (în Kamceatka), Polea (lingă Moscova), Maia (în Iakutia). Alteori, numele feminine au

Fără cuvinte

ANUNȚURI

Cel mai lung din Europa

În curînd, la Lisabona va fi terminat cel mai lung pod suspendat din Europa. El va uni capitala Portugaliei cu orașul Almedo, trecînd deasupra fluviului Tajo. Cîteva caracteristici ale podului: lungimea — 2278 metri, înălțimea deasupra apei — 70 metri, înălțimea pilonilor de susținere — 190 metri.

„Rideți, săriți!”

Profesorul norvegian Karl Rodal adresează acest îndemn tuturor celor care doresc să-și prelungească nu numai viața, ci și tinerețea. El subliniază că risul întărește mușchii toracelui și stomacului, ameliorează activitatea plămînilor și este o excelentă gimnastică pentru întreg organismul. De aceea, prof. Rodal recomandă adulților să-și amintească de copilărie și să sară coarda cel puțin trei minute pe zi.

foșt date în cinstea cercetătoarelor care au luat parte la expediții. Așa a apărut în peninsula nordică Taimir, golf Maria Proncișeva, prima femeie din componența unei expediții științifice în Arctica.

În Pamir se află ghețarul Fedcenk cel mai mare din U.R.S.S., numit astfel în cinstea soților Fedcenko care au explorat, în secolul XIX, masivele muntoase ale Asiei Centrale. Olga Fedcenk are meritul de a fi adunat o bogată colecție din flora acestei regiuni asiatice și de a fi întocmit catalogul amănunțit al mostrelor adunate de soțul ei Serghei Fedcenko.

Alexandra Pogonina, tovarășa de viață și de drum a exploratorului G.Pogonin, l-a însoțit pe soțul ei timp de cîteva decenii în obositoare-le peregrinări. Numele ei este purtat acum de unul din cele mai înalte piscuri în ghețate ale munților Altai.

De altfel denumirile geografice continuă să se mai îmbogățească cu nume feminine și astăzi. Astfel, virful Evghenia Korjnevskaja, din Pamir, e un magiu adus soției și colaboratoarei exploratorului N. L. Korjnevski, după cum unul din ghețarii din zona polară a munților Urali a primit numele exploratoarei-geolog Vera Varsanavev

Secretele castelului pentagonal

(Urmare din pag. 4-a)

Montsalvat sub paza celui mai ireproșabil și onest cavaler: legendarul Parsifal, tatăl lui Lohengrin. Iar după moartea lui Parsifal, „relicva nepăminteană” s-ar fi înălțat la ceruri...

Specialiștii în literatura medievală au stabilit ce fapte reale au putut da naștere acestei legende. În urma unui studiu atent al materialelor din cronici ei au ajuns la concluzia că legenda despre miraculosul Graal s-a născut, după toate probabilitățile, din amestecul unor elemente orientale și creștine unde în Spania sau în sudul Franței, la începutul secolului XII. Și e posibil ca miraculosul castel Montsalvat (ceea ce înseamnă „însorit”, „scăldat în razele soarelui”) și Montségur să fie unul și același. De altfel, la Montségur a venit Wagner când și-a scris opera „Parsifal”...

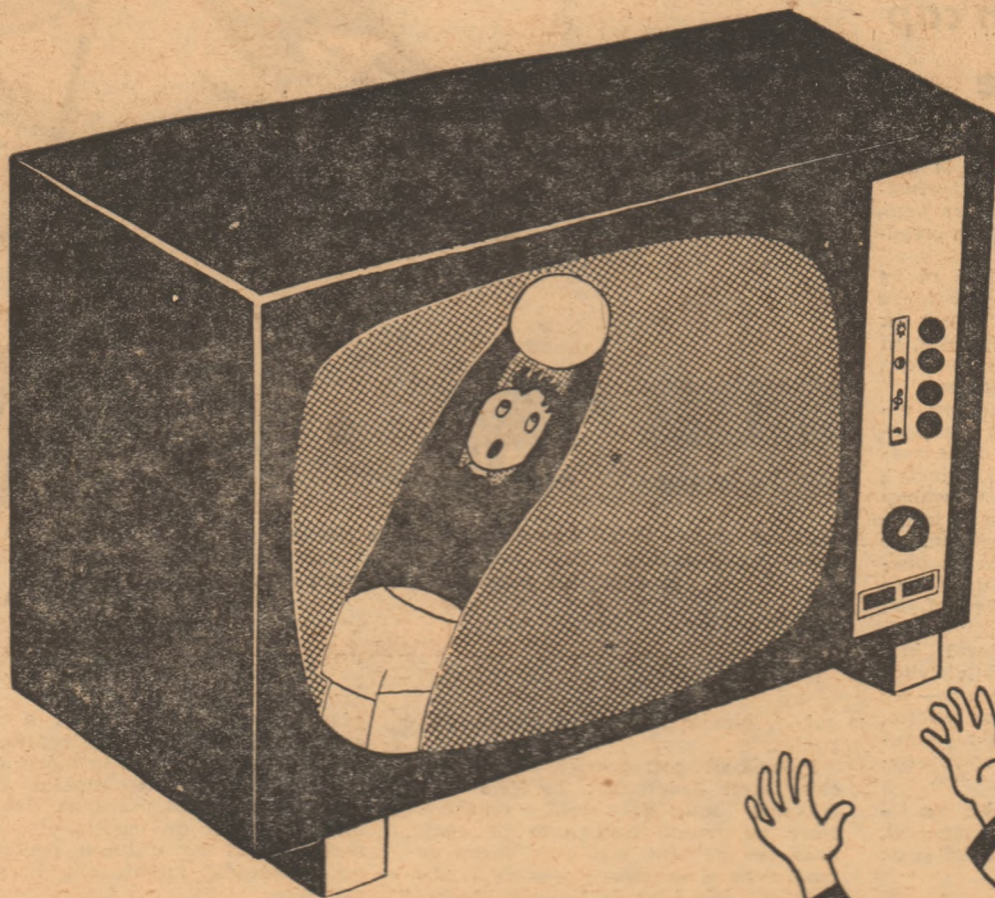
Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

BONIFACIU — București — Un recent simpozion de gerontologie care s-a desfășurat la Piatra Neamț, dedicat criteriilor de apreciere a vârstei biologice, oferă răspunsul cel mai complet problemei ridicate de dr. dv. Concluziile acestei interesante reuniuni științifice atestă faptul că vârsta biologică nu corespunde de cele mai multe ori cu vârsta cronologică, fiecare om urmând un ritm propriu de îmbătrânire. Care sînt deci semnele bătrîneții, firește cele mai evidente, care „sar în ochi”? Iată numai câteva: apariția menopauzei la femeie și a andropauzei la bărbat, ridurile, petele și cheratozele senile, pliul cutanat, încăruntirea și rădarea părului, îngroșarea și striatiunea unghiilor, subțierea pielii și persistența pliului cutanat pe fața miinilor, slăbirea musculaturii, scăderea în înălțime, dispneea la efort moderat, pierderile dentare, diminuarea memoriei de fixare și a atenției, modificarea caracterelor sexuale secundare și încă multe alte semne.

CRĂCIUNESCU ELENA — București :
1) După cum ați putut citi mai sus, uitarea este un fenomen inerent vârstei. Dacă lecitina (Rhein — sau Buerleicithin) și Glutaramul vă produc tulburări digestive, încercați Glutaminol cu B₆ (se procură pe bază de rețetă) 6—8 cpr./zi, Remineron 2—3 lingurițe/zi și Complex B 6—8 drajeuri/zi. Tratatamentul spasmofiliei constă în: 1) clorură de calciu/zi între feluri la mesele principale asociată cu vitamina D₂ fiole de 600 000 u.i. pe gură, la intervale de 20 zile. Mai puternic hipercalcemiant este însă Dihidrotehisterolul (preparatul AT₁), din care se administrează 5 mg zi pînă la normalizarea calcemiei.

G. V. TUCIOV — București : 1) Sînt tulburări cauzate de o nevroză astenică, pe care odihna (eventual concediul medical) asociată cu un tratament medical (Napoton sau Carboxin 2—3 cpr./zi, Rhein- sau Buerleicithin (3—4 capsule/zi), Remineron 2—3 lingurițe/zi, vitaminizare intensă cu Complex B (Electovit) și vitamina B₆ (2 tablete/zi), eventual Naposim 3—4 cpr./zi, le vor ameliora în mod sigur. 2) Uneori, da. Urmați câteva cure periodice de Folcisteină. 3) Dimpotrivă, căutați să aveți un copil.

MECIURI LA DOMICILIU ?!

UN MIRAJ ?

NU...

UN TELEVIZOR

Miraj

Manifestări sportive, informații, spectacole, emisiuni culturale, emisiuni pentru copii și multe alte clipe plăcute. IATĂ ce vă oferă un televizor Miraj.

- Televizorul MIRAJ E 59—681 este un receptor de televiziune cu 12 canale și cu ecran mare — diagonală 59 cm și prezentat într-o elegantă casetă furniruită, cu o linie asimetrică modernă.
- Strălucirea imaginii permite vizionarea în condiții excepționale a programelor.
- Difuzorul permanent dinamic asigură o reproducere de bună calitate a sunetului.
- Șasiul rabatabil folosit la construcția televizorului dă posibilitatea unei întrețineri și depanări ușoare.
- Prețul este de 5.100 lei. Se poate cumpăra și cu plata în 12—18 rate lunare, cu un aconto de numai 765 lei.

ÎNTEPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ Nr. 1

BRĂILA

Piața H. Botev, B'oc A2, Telefon 2990

Produce și livrează fără repartitie, pe bază de comandă, avînd asigurată materia primă, următoarele :

- Guri de ham, din fire sîzal, ștreanguri, căpeștre.
- Oțgon, orice diametru, frîngii rufe, sfoară tapițerie.
- Plăpumiocare matlasate pentru copii, jachete cu bonete matlasate, garnituri din finet și din pichet pentru copii.
- Diferite confecții de vară, din indian, pentru copii.
- Roabe metalice cu roată de cauciuc masiv (val. sub 300 lei buc.).
- Dulapuri metalice pentru haine, acte și scule.
- Săpun de rufe de 45, și 60% grăsimi.
- Luminări galbene și albe.
- Luminări pentru nunți și botezuri.
- Jucării din lemn într-un bogat sortiment.
- Produse din masă plastică (sunătoare pentru copii, YO-YO, răjuște, stropitoare, cuiere de perete pt. prosoape).
- Diverse alte produse din mase plastice la comanda beneficiarului.
- Paturi metalice, tip internat, valoare sub 300 lei.
- Agrafe și clipsuri pentru pâr.

Fabrica chimică

„MĂRĂȘEȘTI”

desface

1. Cu repartitie :
 - Clei de oase și piele
 2. Fără repartitie, pe bază de comandă fermă :
 - „ALBA MENAJ” în cutii de 0,500 kg.
 - „LAC LUNAR”, în flacoane de 100 g.
 - „FOSFOMAR”, în cutii de 1/1 și 1/5 kg.
 3. — Chituri Plastice
 - Chit Romalchid
- Lacuri incolore „FIRNIS” artificial în bidoane de 20 kg.
„DUROLAC”
„LAC EXPRES”
- Lacuri negre Vopsea anticorrosivă
Vopsea antivegetativă
Lac de protecție
Lac de bază pentru oglinzi
Lac Șasiu
- Articolele de la punctele 1 și 2 se găsesc de vânzare la toate magazinele de specialitate din țară.

Primăvara, din cap pină-n picioare

Chiar dacă ne prelungeste așteptarea pînă la exasperare, lăsîndu-ne la discreția acestei ierni matusalemice, primăvara tot trebuie să vină. Și cînd va veni, îndelung dorită, să o primim gata pregătite.

Să grăbim deci calendarul și să ne închipuim că sîntem în zilele însoțite ale lui aprilie (să n-o luați drept un pronostic și, dacă nu vor fi însoțite, să ne reproșați că v-am indus în eroare!). Ce vom purta? Rochii sau costume?

În actualul sezon de primăvară rochiile vor egala popularitatea costumelor. Dar ce rochii anume? Sînt moderne rochiile-mantou și „sarafanele”, a căror linie se lărgeste acum nu numai de la umeri, ci și din talie sau de la nivelul soldurilor. Creatorii propun, de asemenea, silueta trapezoidală cu bustul îngust și fusta evazată. Nu iese din modă nici silueta „clasică” dreaptă sau cea semicambrată.

În privința lungimii — această „hîrtie de turnesol” a tuturor schimbărilor în modă, cum bine i s-a spus — se știe că „mini” nu și-a pierdut poziția, variațiile mergînd de la rotula genunchiului pînă la zece-cincisprezece centimetri deasupra ei.

Nu înseamnă, însă, că rochia va izgoni din garderoba noastră costumul, îmbrăcăminte extrem de practică și de

Iată ce ne recomandă pentru primăvară Casa de modă din Leningrad

rațională. Ba mai mult, el și-a extins sfera de influență: pe străzile primăvăratiche ale orașelor, în excursii sau în week-enduri, ne face bune servicii costumul „bărbătesc” — pantaloni și veston. Acesta poate fi încheiat la un rînd sau două rînduri de nasturi, poate avea șlituri, guler cu revere sau înalt, de tunică, găici și alte detalii imprumutate de la „jumătatea forte” a omenirii... Iar pantalonii pot fi, la alegere, drepecți cu sau fără manșetă sau evazați. De altminteri, vom putea aprecia varietatea ideilor moderne și în privința lungimii lor: intră în vogă fustele-pantaloni și chiar rochiile-pantaloni.

Nu e amenințat de monotonie nici costumul „clasic” al anului 1969. Putem alege între jacheta scurtă, dreaptă sau cambrată și jacheta lungă, care se poartă cu sau fără cordon. Croiala fustelor în acest sezon e și ea diversă: fuste drepte, evazate, cloș etc. etc.

Costumul-69 se poartă cu un pulover subțire în jurul gîtului sau pe gît, cu bluze șemizetă sau bluze cu guler gen cravată sau „hături”.

Încălțămîntea rămîne încăpătoare, cu botul lat și tocul mai gros. Dar dacă aveți încă pantofi cu vîrf ascuțit și tocuri-cui, nu vă grăbiți să scăpați de ei: în Anglia, de exemplu, astfel de pantofi se poartă la toaletele de seară.

În privința materialului, sînt moderne lacul de diferite culori, antilopa, năbu-

Moment athletic: Valeri Brumel sărînd peste ștacheta ridicată la doi metri. Această performanță realizată după gravul accident suferit îi dă dreptul să se gîndească la depășirea propriului său record mondial de 2,28 m.

Foto: A.P.N.

cul și, bineînțeles, pielea cea de toate zilele...

Pălăria de primăvară? Aici moda este foarte generoasă: beretele moi tricotate sau de stofă, caschetele trase pe frunte (sau date pe ceafă, dacă așa ne vine mai bine, moda actuală vrea să ne impace pe toate!), pălăriile de „cow-boy” cu borurile întoarse în sus, toca.

Rămîne doar să vină primăvara ca să-i arătăm că sîntem bine înarmate.

A. Smenova

STATISTICĂ COTIDIANĂ

Cîte hotăriri luăm în viață?

Probabil că oamenii nu-și pun des această întrebare: iau hotărîrile fără să-și facă calcule statistice. Pentru asta există specialiști. Unul din ei, doctorul în științe economice V. Șliapentoh, a publicat în „Literaturnaia Gazeta” un amplu articol în care se ocupă de nenumăratele hotăriri mari și mici pe care le ia omul în viață. Autorul le împarte în două categorii: hotăriri frecvente, „de masă” și rare sau „unice”. Cele „de masă” privesc situațiile care se repetă des, cum ar fi cumpărăturile obișnuite (alimente, îmbrăcăminte), alegerea cărților sau a spectacolelor. Pe cele din categoria a doua omul le ia o dată, de două sau maximum de trei ori în viață.

Deosebirea de importanță și de calitate dintre ele e limpede — arată autorul. Dacă o dată ți-ai comandat o mincare care nu ți-a plăcut, îți poți îndrepta „greșeala” cu următoarea ocazie. Altfel stau lucrurile cînd omul trebuie să ia poate o hotărîre unică. Un rol determinant în astfel de situații îl are informația de care dispune în problema respectivă. De multe ori posibilitatea de alegere e limitată nu de condițiile reale, ci de lipsa de informații.

În ultima vreme — scrie V. Șliapentoh — se vorbește, în special în Occident, de efectul de „nivelare” a personalității omenestii pe care îl are civilizația modernă, așa-numita cultură de masă. Se afirmă că omul a început să ia tot mai des (fie că e vorba de achiziționarea de bunuri materiale sau spirituale) hotăriri standard și că se orientează nu atît după gusturile sale individuale, cît după normele acceptate în mediul lui social.

Fără îndoială, civilizația actuală, mai ales în varianta sa americană, generează procese care duc la depersonalizare. Totuși multe dintre concluziile acestei teorii mi se par exagerate și îndoielnice, chiar în privința realităților occidentale. Și bineînțeles, nu pot fi extinse asupra societății socialiste, în care progresul înregistrat în sfera culturii, a învățămîntului duce la dezvoltarea personalității, la diferențierea intereselor, a necesităților, a gusturilor.

Existența particularităților individuale — subliniază V. Șliapentoh — face ca unul și același bun de consum, una și aceeași hotărîre să dea oamenilor satisfacții diferite. Faptul că țigările le

plac în special fumătorilor e evident pentru oricine, dar că petrecerea concediului la munte sau la mare, mașina proprie, discurile cu muzică clasică, frecventarea restaurantelor la modă, ultimul model de mobilă etc., nu au același grad de utilitate pentru toți, nu e cunoscut întotdeauna în măsura necesară.

Trecînd la exemplificări, V. Șliapentoh începe cu creșterea libertății omului de a-și alege profesia. Datele statistice ne arată că un tînar din a doua jumătate a secolului XX poate alege de o sută — două sute de ori mai multe variante decît odinioară bunicul lui.

Dezvoltarea economică a dus la sporirea numărului de întreprinderi și alte obiective industriale, ceea ce are influență directă asupra libertății de alegere a locului de muncă și a orașului de reședință. Fapt care coincide de multe ori cu alegerea soțului sau a soției.

Unui tînar îi este astăzi mult mai ușor să o întîlnească pe aleasa inimii sale printre colege (se știe ce mult a crescut numărul femeilor care lucrează și învață), printre vilegiaturistele care își petrec concediile în stațiuni (mai multe la număr decît altădată), printre frecventatoarele cercurilor artistice de amatori sau alte forme de instruire artistică.

Referindu-se la datele furnizate de statisticianul A. Harcev, V. Șliapentoh arată că la Leningrad viitorii soți se cunosc în felul următor: în 21 la sută din cazuri la locul de muncă; în 18 la sută din cazuri în universități și alte forme de învățămînt; în cinci la sută din cazuri în stațiuni.

Progresul tehnico-științific și social a extins mult libertatea de alegere și în viața de toate zilele, adică în cazul hotărîrilor „de masă” — subliniază autorul. Dacă înainte cumpărătorul se mulțumea cu orice marcă de televizor, numai să-l aibă, azi chiar după ce con-

sultă cunoscători, tot nu-i e ușor să se hotărască.

Și televizorul e numai un exemplu; alte bunuri ne dau aceeași plăcută bătaie de cap. Căci azi avem mai multe posibilități ca, în condițiile unei investiții aproximativ egale, să alegem varianta care să ne dea satisfacția maximă.

În societatea socialistă, profund interesată în îmbogățirea posibilităților de a alege a membrilor săi, îmbunătățirea informației de care dispune omul devine o problemă foarte importantă. Libertatea de alegere — arată V. Șliapentoh — va înceta numai atunci să fie un „obiect în sine” cînd oamenii vor fi informați în deplină măsură în domeniul care îi interesează.

„Se înțelege de la sine — conchide

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
og dialog dialog dialog d
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dial

autorul — că numai lărgirea volumului de informație nu poate duce la dispariția hotărîrilor mai puțin bune sau chiar greșite, nu-i poate pune la adăpost pe oameni de alegerea greșită a profesiei, a locului de muncă etc. etc. Dar nu e mai puțin adevărat că o informare bine organizată poate aduce statului în ultimă instanță economii considerabile și poate ridica nivelul de bunăstare al societății, preîntîmpinînd sute de mii și milioane de insuccese mari și mici”.

SPORT

Frumoasele cu crose

Încă un sport a încetat să mai fie monopol masculin. Și nu orice sport, ci unul considerat dintre cele mai bărbătești: hocheiul pe gheață. Pătrunderea sexului frumos pe patinoarul rezervat pînă acum doar dirzelor disputate dintre bărbați s-a produs tot în Canada, patria acestui joc atît de apreciat pentru spectaculozitatea lui și care de două săptămîni, reprezentat la cel mai înalt nivel — campionatul mondial grupa A — ne ține fixați în fața televizorului pînă la ore tîrzii.

Așadar, în Canada a luat ființă o nouă ligă de hochei în care joacă numai echipe feminine. Frumoaselor minuitoare ale crosei nu li s-a făcut nici un rabat. Intrecerile sînt foarte disputate, hocheistele cunosc tainele jocului, bagaj la care se adaugă — cum subliniază comentarii bărbați — și retenie și perfidie feminină.

E drept, unii suporteri conservatori sînt nemulțumiți că din spectacolul hocheistic oferit de femei lipsesc duritățile excesive, încăierările mai mult sau mai puțin sportive.

Dar alții susțin că, dimpotrivă, doamnele compensează astfel ceea ce cam lipsește hocheiului masculin.

De aici să nu se tragă însă concluzia că hocheiul feminin este doar un fel de patinaj artistic cu croșa în mină. Componentele ligii nou înființate dovedesc destulă agresivitate, ce se concretizează cu rezultate pe care nu le-ar disprețui nici bărbații. De exemplu meciul dintre două echipe-vedete ale campionatului — Thornhill și Richmond Hill — s-a încheiat cu scorul de 4:0.

K. Pravdin